

**ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

**Informacja nt. działań podejmowanych przez Województwo
Podkarpackie na rzecz powstania Makroregionalnej
Strategii dla regionu Karpat (Strategia Karpacka)
w 2020 roku oraz w I kwartale 2021 roku**

Rzeszów, kwiecień 2021 r.

Spis treści:

1. Wstęp.....	4
2. Istniejące Makroregionalne Strategie UE.....	5
3. Główne założenia Strategii Karpackiej.....	8
4. Komplementarność Strategii Karpackiej z Dunajską	11
5. Europejski Komitet Regionów oraz rola Międzyregionalnej Grupy Karpaty	13
6. Inicjatywy rządowe na rzecz powstania Strategii Karpackiej	
6.1. Deklaracja Karpacka.....	18
6.2. Karpacka Rada Wykonawcza.....	18
6.3. Konferencja Europa Karpat w Krasiczynie.....	19
6.4. Parlamentarny Zespół Karpacki.....	20
7. Działania oraz inicjatywy lokalne i regionalne na rzecz powstania Strategii Karpackiej	
7.1 Konferencja Grupy Bieszczadzkiej GOPR.....	20
7.2.Współpraca z województwami Śląskim i Małopolskim.....	21
7.3. Stanowisko Sejmiku Województwa Podkarpackiego.....	21
7.4. Współpraca ze Stowarzyszeniem Euroregion Karpacki w zakresie promocji działań województwa – cykliczny biuletyn.....	21
8. Działania oraz inicjatywy międzynarodowego wsparcia na rzecz powstania Strategii Karpackiej.....	22
8.1. Międzynarodowe apele i stanowiska wsparcia.....	22
8.2. Interpelacja posła do Parlamentu Europejskiego Tomasza Poręby.....	24
8.3. Współpraca z Sekretariatem Konwencji Karpackiej.....	24
8.4. Grupa Wysokiego Szczebła.....	26
9. Stowarzyszenie obszarów górskich Euromontana	27
10. Przyszłe inicjatywy oraz działania.....	30
11. Podsumowanie.....	34

Załączniki:

- 1) Opinia Europejskiego Komitetu Regionów dot. Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat.
- 2) Wspólna deklaracja Województw Małopolskiego, Podkarpackiego i Śląskiego.
- 3) Stanowisko Sejmiku Województwa Podkarpackiego.
- 4) Wspólny apel przedstawicieli regionów Podkarpackiego (PL) i Centrum (RO), w sprawie wspólnych międzynarodowych prac nad propozycjami projektów na rzecz rozwoju Makroregionu Karpackiego.
- 5) Wspólne stanowisko SK8 poparcia dla utworzenia Makroregionalnej Strategii dla region Karpat.
- 6) Wspólna rezolucja ukraińskich Obwodów Zakarpackiego, Lwowskiego, Iwano-Frankińskiego i Czerniowieckiego.
- 7) Apel Północno-Wschodniego Regionu Rozwoju Rumunii.
- 8) Interpelacja posła do Parlamentu Europejskiego Tomasza Poręby wraz z odpowiedzią Komisji Europejskiej.
- 9) Decyzje 6. Konferencji Stron Konwencji Karpackiej (COP6).

1. Wstęp

Strategia makroregionalna Unii Europejskiej (UE)¹ jest ramą polityczną, która umożliwia krajom znajdującym się w tym samym regionie wspólne rozwiązywanie problemów lub lepsze wykorzystanie ich wspólnego potencjału (np. w kwestiach zanieczyszczenia, żeglowności, konkurencji na rynkach światowych itp.). W ten sposób zyskują one na wzmocnionej współpracy w celu zwiększenia efektywności swoich polityk — osiągają lepsze wyniki, niż gdyby zajmowały się takimi problemami osobno. Strategie makroregionalne UE mogą być wspierane z funduszy UE, w tym z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Aby zwiększyć szanse powodzenia strategii makroregionalnych UE, zaangażowani partnerzy (państwa członkowskie, regiony, gminy, organizacje pozarządowe itp.) muszą opierać swoje działania na kilku kluczowych zasadach: odpowiednim partnerstwie i właściwym mechanizmie współpracy, dobrej koordynacji działań w zakresie odpowiednich polityk i ich źródeł finansowania oraz na wysokim duchu współpracy w ramach poszczególnych krajów i sektorów w makroregionie.

Utworzenie Strategii Karpackiej ma kluczowe znaczenie dla regionu Podkarpacia oraz całego obszaru pasma Karpat i pozwoli otworzyć się na kraje z całego makroregionu. Instrument ten umożliwi zacieśnianie więzi transgranicznych oraz będzie sprzyjać mocniejszej integracji społeczności lokalnych w makroregionie karpackim, poprzez m.in. wspólny rozwój oraz ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego. Mechanizm ten obudzi potencjał drzemiący w Karpatach, co pozytywnie wpłynie na m.in. turystykę, szeroko rozumianą dostępność i gospodarkę oraz inwestycje, przy jednoczesnym zachowaniu ginącego już dziedzictwa tego obszaru.

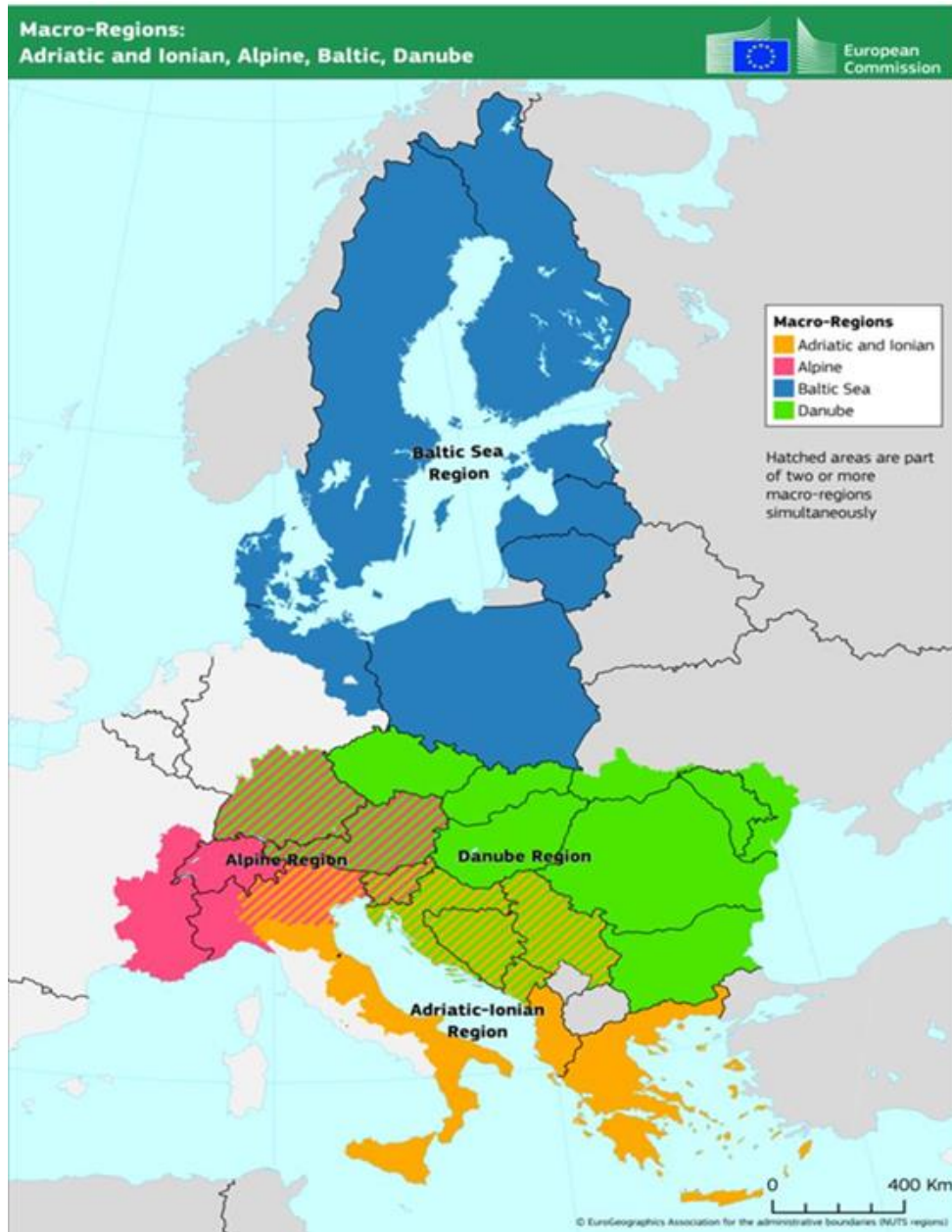
Strategie makroregionalne pomagają sprostać wspólnym wyzwaniom dla konkretnych obszarów. Wspólne wykorzystanie potencjału obszarów transgranicznych przyczynia się do osiągnięcia spójności terytorialnej między państwami i regionami. Stanowią one równocześnie instrument wielopoziomowego zarządzania, integrując działania podmiotów reprezentujących poziom unijny, krajowy, regionalny i lokalny.

¹ Publikacja Komisji Europejskiej, ISBN 978-92-79-76611-4 doi:10.2776/196368 KN-07-17-103-PL-N

2. Istniejące makroregionalne strategie UE

1. Uchwalono cztery makroregionalne strategie UE:

- Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR; 2009),
- Strategia UE dla regionu Dunaju (EUSDR; 2010),
- Strategia UE dla regionu adriatyckiego i jońskiego (EUSAIR; 2014 r.),
- Strategia UE dla regionu alpejskiego (EUSALP; 2016).

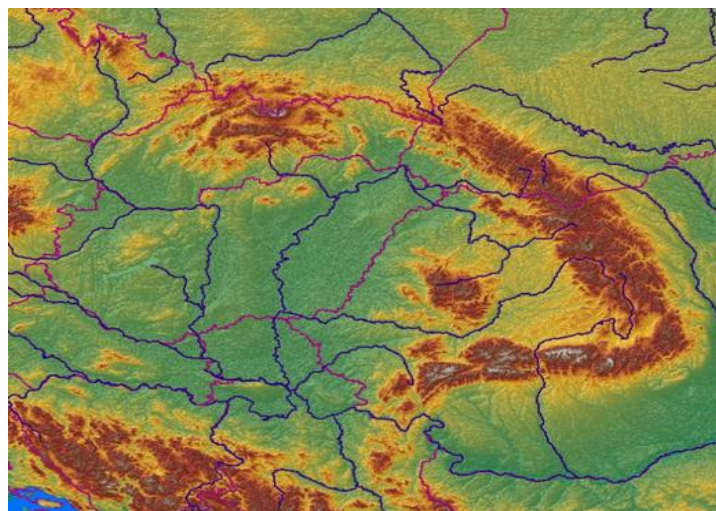

- ### 2. Większość państw członkowskich UE (19) jest objęta programem strategii makroregionalnych, a także dziewięć państw spoza UE. Strategie makroregionalne obejmują ponad 270 milionów mieszkańców.

3. Niektóre kraje UE są zaangażowane w dwie lub nawet trzy strategie (na przykład Niemcy i Słowenia są zaangażowane w trzy strategie makroregionalne, Chorwacja i Włochy w dwie).
4. Strategie makroregionalne wzajemnie się przenikają. Obszar oddziaływania Strategii Dunajskiej pokrywa się częściowo z obszarem objętym Strategią Alpejską. W związku z powyższym istnieje możliwość pokrywania się obszarowo Strategii Dunajskiej z przyszłą Strategią Karpacką.
5. Komisja Europejska co 2 lata publikuje sprawozdanie z realizacji czterech strategii makroregionalnych. Ostatni (trzeci)² obejmuje okres od połowy 2018 r. do połowy 2020 r. Oceniono w nim aktualną sytuację i postępy w zakresie realizacji strategii makroregionalnych oraz przeanalizowano możliwe dalsze działania.
6. Strategie makroregionalne pomogły przede wszystkim poprawić stan środowiska Morza Bałtyckiego, polepszyć stan wody w Dunaju i jego dopływach oraz zwiększyć jego żeglowność. Przyczyniły się również do bardziej zintegrowanego oraz zrównoważonego zarządzania przestrzenią morską i obszarami przybrzeżnymi Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego oraz poprawy warunków łączności ekologicznej w regionie alpejskim dzięki wdrożeniu zielonej infrastruktury.
7. We wszystkich czterech strategiach makroregionalnych poziom polityczny jest na ogół reprezentowany przez ministrów spraw zagranicznych oraz w niektórych przypadkach przez ministrów lub organy odpowiedzialne za fundusze UE. Podmioty te wskazują kierunek polityczny i strategiczny. W przypadku strategii na rzecz regionu alpejskiego w dyskusji politycznej/strategicznej istotną rolę odgrywają również organy regionalne.
8. W przypadku przyszłej Strategii Karpackiej z poziomu Polskiego Rządu podmiotem odpowiedzialnym za koordynację jej powstania odpowiedzialne jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
9. We wszystkich strategiach wzrasta rola rotacyjnej prezydencji, ponieważ kraje uczestniczące zdają sobie sprawę z jej znaczenia w nadawaniu strategicznego kierunku strategiom makroregionalnym. W strategii na rzecz regionu Dunaju, strategii na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego oraz strategii na rzecz regionu alpejskiego wprowadzono system „trzech prezydencji” i zwiększono jego rolę.

² Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z realizacji strategii makroregionalnych UE (SWD(2020) 186 final)

10. W swoich konkluzjach Rada UE podkreśla iż istniejące i przyszłe strategie makroregionalne powinny funkcjonować w oparciu o zasadę, zgodnie z którą do celów prowadzonych działań nie należy tworzyć żadnych nowych unijnych przepisów, instytucji czy funduszy.³ Aby to osiągnąć, konieczne jest zapewnienie większej spójności między funduszami, strukturami i politykami. W ramach istniejących strategii wypracowano struktury robocze wokół obszarów priorytetowych, które zostały wybrane w procesie konsultacji oddolnych, przy czym w każdym obszarze przywództwo polityczne sprawują uczestniczące państwa, regiony lub organizacje wspierane przez Komisję pełniącą funkcję moderatora.
11. Jednocześnie, Komisja Europejska⁴ pozostaje otwarta na nowe inicjatywy, które powinny być uruchamiane wyłącznie w przypadku szczególnego zapotrzebowania na ściślejszą współpracę na wysokim szczeblu. Inicjatywy te powinny mieć strategiczne znaczenie dla makroregionów i przekładać się na szereg dobrze zdefiniowanych celów wyposażonych w odpowiedni zestaw wskaźników służących do pomiaru postępów. Wspólne wyzwania (takie jak degradacja środowiska, dostosowywanie się do zmiany klimatu, wpływ klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka, luki w strukturze łączności, rażące dysproporcje w poziomie dochodów czy poziomie życia mieszkańców) lub możliwości (takie jak okazje do tworzenia sieci badawczych, poszerzone rynki, modernizacja infrastruktury administracyjnej) powinny zostać wyraźnie określone, podobnie jak uzgodniona tożsamość geograficzna. Jest to zatem podejście, z którego należy korzystać wyłącznie w szczególnych okolicznościach, przy odpowiednim poziomie zaangażowania ze strony UE i przy należytym wzmocnieniu istniejących unijnych strategii horyzontalnych.

Mapa: Pasma Karpat

³ Konkluzje Rady w sprawie realizacji strategii makroregionalnych UE (9895/19)

⁴ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, dotyczące wartości dodanej strategii (COM/2013/0468 final)

3. Główne założenia Strategii Karpackiej

- Przyszła *Makroregionalna Strategia dla Regionu Karpat* jest **dojrzałą inicjatywą o charakterze oddolnym** w ramach której zostało zrealizowanych wiele przedsięwzięć wynikających z inicjatyw lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich.
- *Strategia Karpacka* będzie stanowić odpowiednik dobrze działającej *Strategii Alpejskiej*, skupiającej państwa dla których łącznikiem są Alpy, zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym oraz ekologicznym. Strategia Alpejska obejmuje **zamożne kraje europejskie**, natomiast Strategia dla regionu Karpat będzie miała za **zadanie rozwinąć gospodarczo najbiedniejsze regiony Unii Europejskiej** oraz graniczące z nimi obszary państw spoza UE.
- Strategia Makroregionalna będzie stanowić uzupełnienie innych inicjatyw, takich jak **Konwencja Karpacka** czy **Euroregion Karpacki**. **Konwencja Karpacka** jest umową międzynarodową, wielopoziomowym mechanizmem zarządzania obejmującym cały obszar Karpat umożliwiającym integrację międzysektorową i szeroki udział różnych zainteresowanych stron pochodzących z różnych poziomów (krajowego, regionalnego, rządowego, pozarządowego itp.) w związku z czym może zostać wykorzystana jako etap przygotowawczy a następnie integralna część makroregionalnej strategii dla Karpat.
- **Specyfika obszarów górskich** położonych w państwach wchodzących w skład Strategii Karpackiej ma wpływ na **mobilność i łączność** w makroregionie, ale również stanowi wspólne wyzwanie w zakresie ochrony **różnorodności zasobów naturalnych** i obszarów chronionych. Podobnie jak w przypadku istniejącej Strategii Alpejskiej, makroregionalna Strategia Karpacka koncentruje się na tym aspekcie jako na jednym z głównych priorytetów.
- Konieczna jest artikulacja szczególnych potrzeb karpackich obszarów górskich i wykorzystanie **specyficznych endogenicznych potencjałów** makroregionu. Podjęcie przez państwa karpackie partnerskiej współpracy pozwoli na lepsze dopasowanie działań do tych szczególnych warunków i potrzeb rozwojowych, wynikających z uwarunkowań społecznych, historycznych, infrastrukturalnych i geopolitycznych.
- Wspólnym wyzwaniem dla państw obszaru Karpat jest **intensyfikacja rozwoju społeczno-gospodarczego makroregionu** przy jednoczesnym **zachowaniu walorów jego środowiska przyrodniczego**.
- Podjęcie współpracy wszystkich tworzących makroregion krajów pozwoli na uzyskanie efektu skali i wypracowanie **wartości dodanej**. Ważne jest wytypowanie obszarów współdziałania regionów i państw całego regionu

Karpat tak, aby **przedsięwzięcia o wysokiej wartości** mogły stać się jego wizytówką i kołem zamachowym dalszego rozwoju.

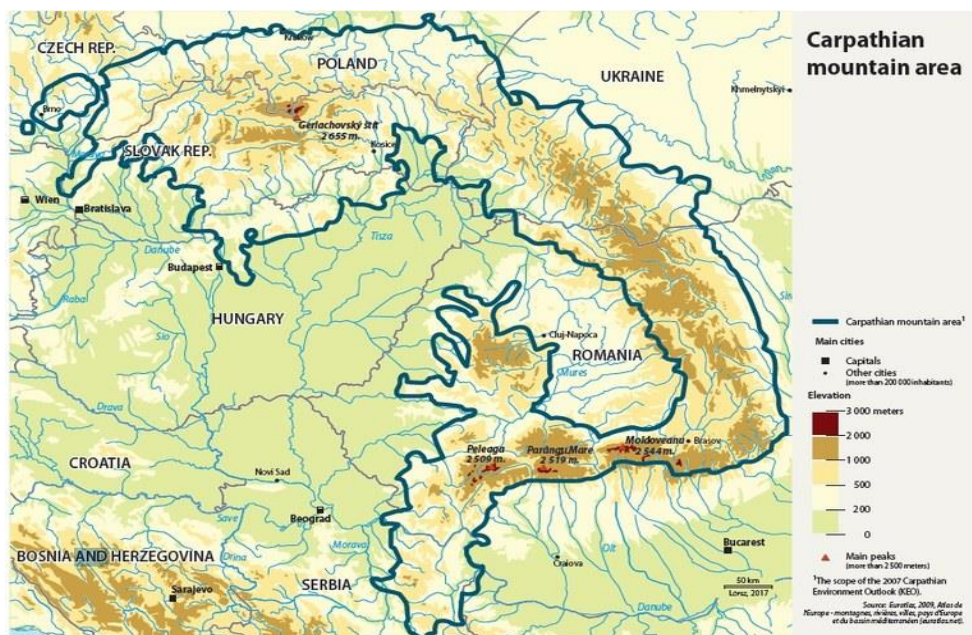
- Państwa obszaru Karpat, będące wciąż nowymi członkami UE, mają szereg **wspólnych celów** oraz **zbliżone wyzwania** związane z osiągnięciem poziomu rozwoju przynajmniej na poziomie średniej unijnej, dlatego wszelkie działania i wspólne inicjatywy, które pomagają zdynamizować rozwój makroregionu zasługują na szczególną uwagę.
- Podkreślić należy, że znaczną część makroregionu karpackiego stanowią **najbiedniejsze regiony państw członkowskich**, a wskaźnik PKB na mieszkańca w większości z nich plasuje się poniżej 50 % średniej dla UE.
- Rosnące **znaczenie strategii makroregionalnych w polityce rozwoju regionalnego UE** i w procesie integracji europejskiej oznacza, że strategie makroregionalne mogą stać się istotnym elementem koordynacji instrumentów i funduszy z budżetu UE po 2020 r. Wzrost znaczenia **Europejskiej Współpracy Terytorialnej jako narzędzia wzmacniającego spójność Unii Europejskiej**.
- Uczestnictwo we wspólnej strategii daje **możliwość wdrażania projektów flagowych** m.in. z obszaru transportu, energii, środowiskowego wzmocnienia spójności terytorialnej, stymulowania wzrostu gospodarczego i zdrowego rozwoju regionu.
- Strategia dla regionu Karpat stwarza możliwość większej konsolidacji współpracy **między krajami członkowskimi UE i krajami graniczącymi z UE**.
- Zwiększa wsparcie działań transgranicznych, odnoszących się do współpracy gospodarczo-inwestycyjnej, naukowej, kulturowej, edukacyjnej i ekologicznej w obrębie UE oraz poza jej granicami.
- Objęcie wspólną strategią makroregionalną daje możliwość **wspólnego zaplanowania i prowadzenia działań „skrojonych na miarę”**, dostosowanych do szczególnych potrzeb i możliwości makroregionu. Zapewnienie z jednej strony koncentracji na problemach z którymi boryka się makroregion, z drugiej natomiast – stworzenie szansy na wykorzystanie specyficznych potencjałów kulturowych i środowiskowych państw karpackich.
- *Strategia Karpacka* stworzy szansę na uzyskanie przez władze krajowe i lokalne **wsparcia w procesach decyzyjnych** m.in. poprzez możliwość korzystania z wypracowanych przez UE ram instytucjonalnych i prawnych (np. instrumenty prawne, terytorialne i administracyjne dla obszarów górskich, czy integracja i koordynacja instrumentów sektorowych i horyzontalnych).
- Podczas wdrażania Strategii dla regionu Karpat istnieje możliwość **zastosowania wypracowanych** przy innych strategiach makroregionalnych

dobrych praktyk, m.in. w zakresie wykorzystania zasobów ludzkich, wiedzy, doświadczenia oraz praktyk instytucjonalnych krajowych i unijnych.

- Strategia Karpacka będzie **oddziaływała poza obszar Unii Europejskiej** i promowała **europejskie wartości**.
- Zasięg terytorialny Strategii Karpackiej obejmuje zarówno państwa będące w Unii Europejskiej (Czechy, Polska, Rumunia, Słowacja i Węgry), jak również znajdujące się na chwilę obecną poza nią (Ukraina, Serbia, Mołdawia).

Główne filary Makroregionalnej Strategii dla Karpat:

- Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców regionu karpackiego przy jednoczesnym zachowaniu unikalnych walorów ekologicznych Karpat.
- Rozwijanie podstawowych usług społecznych na tym obszarze, w szczególności usług związanych z dostępem do edukacji, opieki zdrowotnej i włączeniem społecznym.
- Wzmocnienie zrównoważonej współpracy gospodarczej w strategicznych sektorach makroregionalnych: czystym przemyśle, zrównoważonej turystyce i sektorze rolno-spożywczym poprzez rozwój klastrów karpackich i makroregionalnego ekosystemu innowacji.
- Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego, zarządzanie ryzykiem naturalnym, łagodzenie zmian klimatu i przystosowywanie się do nich.
- Wzmocnienia wewnętrznej spójności makroregionu, w tym sieci transgranicznych.
- Rozwijanie powiązań funkcjonalnych obszarów górskich Karpat z otaczającymi je obszarami oraz wzmacnianie ośrodków miejskich z uwzględnieniem specyfiki karpackich sieci osadniczych.

Mapa: Najwyższe szczyty w Karpatach <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/transnational-regions/carpathian-mountains/general>

Obszary priorytetowe, nakreślone przez ówczesne (2018) Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju RP⁵:

- **KONKURENCYJNE KARPATY** - Rozwój czystych gałęzi przemysłu, Zrównoważony rozwój turystyki, Podniesienie konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, Rozwój makroregionalnego ekosystemu innowacji.
- **ZIELONE KARPATY** - Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, Dywersyfikacja źródeł energii, Rezerwuar wód, Zarządzanie ryzykiem środowiskowym i zagrożeniami naturalnymi.
- **SPÓJNE KARPATY** - Zwiększenie dostępności transportowej Karpat, Zwiększenie dostępności cyfrowej Karpat, Rozwój systemu e-usług.

4. Komplementarność Strategii Karpackiej ze Strategią Dunajską

Obok wzrastającej roli współpracy transgranicznej, Unia Europejska dostrzega istotną rolę strategii makroregionalnych jako politycznych ram, które umożliwiają krajom znajdującym się w tym samym regionie wspólne rozwiązywanie problemów lub lepsze wykorzystanie ich wspólnego potencjału.

Jak już wyżej wspomniano obecnie funkcjonują cztery makroregionalne strategie UE tj: Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR; 2009), Strategia UE dla regionu Dunaju (EUSDR; 2010), Strategia UE dla regionu adriatyckiego i jońskiego (EUSAIR; 2014 r.) oraz Strategia UE dla regionu alpejskiego (EUSALP; 2016). Podejmowane są takie inicjatywy na rzecz utworzenia kolejnych strategii (m.in. dotyczące obszaru Karpat, Atlantyku, Półwyspu Iberyjskiego, Morza Śródziemnego). Należy jeszcze raz podkreślić, że większość państw członkowskich UE jest objęta programem strategii makroregionalnych, a niektóre kraje UE są zaangażowane w kilka strategii. Strategie makroregionalne, **wzajemnie się przenikają** terytorialnie i tematycznie. Obszar oddziaływania Strategii Dunajskiej pokrywa się częściowo z obszarem objętym Strategią na rzecz regionu alpejskiego oraz Strategią dla regionu adriatycko-jońskiego. Wskazane dla poszczególnych strategii makroregionalnych obszary priorytetowe, również zawierają wspólne zakresy problemowe. W przypadku Strategii Dunajskiej i Strategii Alpejskiej są to: konkurencyjność gospodarcza, mobilność, środowisko i energia. Takie ujęcie, nie powoduje wzajemnego konkurowania, ale pozwala lepiej dostosować podejmowane w ramach strategii inicjatywy, programy i działania do specyfiki danego obszaru. Należy tutaj zaznaczyć, że strategia dunajska ma najwięcej (aż 11) wskazanych obszarów priorytetowych.

W dokumentach sporządzonych dla KE wskazuje się, iż nie wszystkim obszarom tej strategii poświęcona jest adekwatna uwaga (dotyczy to m. in. transportu lądowego i turystyki). Ze względu na wielość obszarów priorytetowych, zdaniem unijnych ewaluatorów, problemy pojawiają się także w zakresie zdolności administracyjnych,

⁵ Opracowanie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju RP, wrzesień 2018 r.

pomimo pozytywnej roli punktu strategicznego regionu Dunaju, prowadzonego wspólnie przez Austrię i Rumunię.

Inicjatywa na rzecz utworzenia Strategii makroregionalnej dla obszaru Karpat jest inicjatywą dojrzałą, mającą silne oparcie w inicjatywach podejmowanych na wszystkich poziomach władz: lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich. Instytucjonalnymi formami współpracy społeczności państw karpaccich są Ramowa Konwencja o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat z 2003 r. (członkiem jest Rumunia), Euroregion Karpacki powstały w 1993 r. czy też funkcjonująca od 2016 r. w Europejskim Komitecie Regionów Międzyregionalna Grupa „Karpaty” z udziałem przedstawicieli władz lokalnych z Rumunii. Podejmowane na szczeblu rządowym inicjatywy doprowadziły do podpisania w 2018 r. przez przedstawicieli rządów Węgier, Słowacji, Ukrainy i Polski *Deklaracji Karpackiej* (Declaration of Intent to Create the EU Macro-Regional Strategy for the Carpathian Region) oraz powołanie Rady Wykonawczej w 2020 r. Z kolei w grudniu 2019 r. Europejski Komitet Regionów przyjął opinię popierającą utworzenie strategii makroregionalnej dla obszaru Karpat (sprawozdawca był Marszałek Województwa Podkarpackiego Pan Władysław Ortyl, Członek Europejskiego Komitetu Regionów).

Karpaty są drugim co do wielkości europejskim łańcuchem górskim, stanowią jeden z najbardziej znaczących subregionów geograficznych w układzie fizycznym i społeczno-gospodarczym. To obszar bogaty kulturowo, różnorodny społecznie i posiadający unikalne dziedzictwo i najważniejsze europejskie zasoby środowiska naturalnego. Ale jest to także makroregion najsłabszy konkurencyjnie, obejmujący najbiedniejsze tereny UE, borykający się z takimi problemami jak duże migracje ludności, starzenie się społeczeństw, zanieczyszczenie środowiska, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych, niedobory infrastrukturalne (w tym trudna dostępność komunikacyjna).

Postawienie Karpat w centrum uwagi dokumentu strategicznego zapewni pełną koncentrację na specyficznych problemach z którymi się boryka i stworzy szansę na wykorzystanie ich unikatowego potencjału. W ramach Strategii Dunajskiej, ujęcie specyficznej problematyki obszarów górskich byłoby utrudnione, ze względu na jej szerszy charakter. Stąd też, podobnie jak w przypadku Strategii Alpejskiej, potrzebna jest wyraźniejsza artkulacja potrzeb obszarów górskich i bardziej ukierunkowana interwencja, pozostające w pełnej komplementarności z działaniami w ramach Strategii Dunajskiej.

Głównym celem Strategii Karpackiej byłoby wzmocnienie konkurencyjności i atrakcyjności makroregionu karpacciego w oparciu o unikalne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, wewnętrzny potencjał rozwojowy i stworzenie przewagi konkurencyjnej w celu podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców regionu karpacciego przy jednoczesnym zachowaniu unikalnych walorów ekologicznych Karpat.

Utworzenie strategii makroregionalnej dla obszaru Karpat, pomoże lepiej skoordynować instrumenty finansowe UE dostępne w ramach istniejących programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej (w tym INTERREG). Strategia makroregionalna umożliwi opracowanie europejskiego programu operacyjnego UE

dla Regionu Karpat (jak w przypadku Dunaju czy Przestrzeni Alpejskiej), ułatwi koncentrację unijnych środków finansowych na kluczowych obszarach interwencji oraz pozwoli na realizację projektów flagowych np. z zakresu transportu, energetyki, ochrony środowiska i przedsiębiorczości (produkty karpackie, turystyka, sektor rolno-spożywczy). Przysłuży się to do wzmocnienia spójności terytorialnej, stymulowania wzrostu gospodarczego i zrównoważonego rozwoju całego regionu Karpat, w oparciu o jego bogate dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe.

Ekosystemy lasów karpackich, mają ogromne znaczenie dla redukcji dwutlenku węgla, jak również dla retencji wody w skali całej Europy. Dlatego, wobec konieczności przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych, Karpaty powinny odgrywać kluczową rolę w ramach Europejskiego Zielonego Ładu (Green Deal), co ze względu na ponadgraniczność problematyki środowiskowej wymaga współpracy Państw Karpackich.

5. Europejski Komitet Regionów i Międzyregionalna Grupa Karpaty

- Europejski Komitet Regionów (KR) to głos miast i regionów w Unii Europejskiej (UE). Reprezentuje władze lokalne i regionalne z całej Unii Europejskiej i doradza w sprawie nowych przepisów, które mają wpływ na miasta i regiony (70 % całego prawodawstwa UE).
- KR to zgromadzenie polityczne składające się z 329 członków i 329 zastępców pochodzących ze wszystkich krajów UE (należących do różnych grup politycznych i pod kierownictwem przewodniczącego), którzy zostali wybrani na szczeblu lokalnym lub regionalnym (np. burmistrzowie lub przewodniczący regionów). Odbywają oni sześć razy w roku posiedzenia w Brukseli, podczas których omawiają swoje opinie dotyczące proponowanego prawodawstwa i uzgadniają rezolucje w sprawie przyszłych działań UE.
- Komisja Europejska i Rada Unii Europejskiej muszą konsultować się z KR-ów przy wszelkich nowych wnioskach w dziedzinach, które mają implikacje na szczeblu lokalnym i regionalnym: w zakresie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, funduszy strukturalnych, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, zatrudnienia i spraw społecznych, edukacji, młodzieży, szkoleń zawodowych, kultury i sportu, środowiska, energii i zmiany klimatu, transportu, sieci transeuropejskich i zdrowia publicznego.
- Również poza tymi dziedzinami Komisja, Rada i Parlament Europejski mogą zasięgać opinii Komitetu.

Opinia w komisji COTER

Podczas sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów w grudniu 2019 r., przyjęta została opinia z inicjatywy własnej (załącznik nr 1) komisji COTER (Komisja Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE) „Strategia makroregionalna dla regionu Karpat”, której sprawozdawcą był Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl natomiast rolę eksperta pełnił dr Paweł Wais, Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego. Jest to **pierwszy oficjalny dokument UE, wymieniający z nazwy Strategię Karpacką**. Jest to również głos wypowiedzenia się przedstawicieli samorządów UE za utworzeniem tej strategii. Poparcie podczas Komisji zostało wyrażone niemal jednomyślnie z dużym zdecydowaniem dla powyższej inicjatywy.

Komisja Europejska konsultuje się z Europejskim Komitetem Regionów (KR-ów) na najwcześniejszym etapie europejskiego procesu ustawodawczego w dziedzinach polityki, które mają bezpośredni wpływ na władze lokalne i regionalne. KR może również wydawać opinie z inicjatywy własnej, z wyprzedzeniem przyjmując stanowisko w konkretnej sprawie.

Trzy etapy demokratycznego procesu – dyskusja, opracowywanie opinii i głosowanie

- Przewodniczący KR-ów przydziela daną sprawę odpowiedniej komisji wewnętrznej;
- Jeden z członków KR-ów zostaje wyznaczony na sprawozdawcę, który opracowuje opinię i przedstawia ją członkom odpowiedniej komisji do omówienia, wniesienia poprawek i przyjęcia;
- Projekt opinii jest przedstawiany i omawiany na kolejnej sesji plenarnej;
- Po przyjęciu na sesji plenarnej przez członków KR-ów opinia zostaje przekazana wszystkim instytucjom UE.

Wpływ opinii KR-ów na ustawodawstwo UE

Działania polityczne KR-ów mają na celu zwiększenie wpływu władz lokalnych i regionalnych w Europie. W wielu przypadkach wpływ danej opinii można zmierzyć dopiero po upływie kilku lat od jej przyjęcia, kiedy proces legislacyjny jest już odpowiednio zaawansowany.

Do analizy tego wpływu wykorzystuje się następujące środki:

- Sprawozdania Komisji Europejskiej dotyczące działań następczych w związku z opiniami KR-ów;
- Formularze oceny oddziaływania KR-ów opisujące polityczny wpływ opinii na dokumenty Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Rady;
- Monitorowanie mediów przez dział prasowy Komitetu pod kątem informacji o opiniach;

- Średnio rocznie około 150 wydarzeń organizowanych przez KR w związku z opracowanymi opiniami, co przyczynia się do zwiększenia oddziaływania opinii i rezolucji KR-ów na proces ustawodawczy UE.

Międzyregionalna grupa „Karpaty” przy Europejskim Komitecie Regionów

Grupa powołana została z inicjatywy Marszałka Województwa Podkarpackiego Władysława Ortyła, pełniącego funkcję przewodniczącego. Inauguracyjne spotkanie Grupy "Karpaty" odbyło się 8 grudnia 2016 roku. Jej głównym celem było wsparcie w przygotowaniu opinii KR dot. Strategii makroregionalnej dla regionu Karpat.

W związku z pandemią COVID-19 i zmianą organizacji prac instytucji europejskich, działalność grupy „Karpaty” w obecnej kadencji 2020-2025, została oficjalnie wznowiona w czerwcu 2020 r.

Grupa liczy 27 członków z Czech(CZ), Polski(PL), Rumunii(RO), Słowacji(SK) i Węgier(HU):

1. Władysław Ortyl – PL – Przewodniczący
2. Robert Godek – PL
3. Józef Jodłowski – PL
4. Witold Kozłowski – PL
5. Łukasz Smółka – PL
6. Jakub Chełstowski – PL
7. Wojciech Kałuża – PL
8. Anna Magyar – HU
9. László Majthényi – HU
10. Barbara Szilvia Hegedűs – HU
11. Ádám Karácsony – HU
12. Lajos Kovács - HU
13. Patrik Schwarz-Kiefer – HU
14. Oszkar Sesztak – HU – Wiceprzewodniczący
15. Adrian Teban – RO – Wiceprzewodniczący
16. Csaba Borboly – RO
17. Daniela Cimpean – RO
18. Emil Draghici – RO
19. Mariana Gaju – RO
20. Alin-Adrian Nica – RO
21. Istvan Valentin Vakar – RO
22. Emil Radu Moldovan – RO
23. Marian Petrache – RO
24. Marius Ioan Ursaciuc – RO
25. József Berenyi – SK
26. Ján Ferenčák – SK
27. Sylva Kováčiková – CZ

Cele grupy na lata 2020-2025:

- Promowanie opinii Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia makroregionalna dla regionu Karpat;
- Propagowanie idei utworzenia Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat wśród władz i społeczeństw regionalnych oraz lokalnych z obszarów objętych przyszłą strategią;
- Promowanie, budowanie i rozwijanie partnerstw władz lokalnych oraz regionalnych, w celu głębszej integracji społeczności Karpat oraz identyfikacji wspólnych celów i przedsięwzięć;
- Oddziaływanie na władze krajowe w celu propagowania idei utworzenia makroregionalnej strategii dla regionu Karpat oraz przystąpienia do tej strategii wszystkich państw karpaccich;
- Mobilizacja rządów państw w celu podjęcia inicjatywy na rzecz utworzenia makroregionalnej strategii dla regionu Karpat i wystąpienia z formalnym wnioskiem do Rady Europejskiej;
- Współpraca z władzami krajowymi w zakresie opracowania dokumentu makroregionalnej strategii dla regionu Karpat;
- Promocja wielopoziomowego zarządzania w celu rozwoju Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat;
- Skupienie się na roli lokalnych i regionalnych władz w celu wspierania zrównoważonego rozwoju;
- Poprawa konkurencyjności i łączności obszaru Karpat, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności i zachowania równowagi środowiskowej tej części Europy;
- Wymiana poglądów, pomysłów oraz doświadczeń pomiędzy członkami Komitetu Regionów a przedstawicielami instytucji europejskich, organami UE, sieciami, krajami członkowskimi oraz lokalnymi społecznościami;
- Rozpoznanie możliwości inicjowania konkretnych przedsięwzięć, wspólnych projektów w celu promowania Karpat, jako obszaru o wysokim potencjale gospodarczym i społecznym z uwzględnieniem przykładowych tematów: zarządzanie ryzykiem środowiskowym, ochrona przyrody, energia odnawialna i biomasa, zarządzanie zasobami wodnymi, zarządzanie różnorodnością biologiczną i bezpieczeństwo mieszkańców, rozwój turystyki, zachowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, wyzwania demograficzne, zarządzanie zmianami strukturalnymi wywołanymi w procesie globalizacji, wykorzystanie tradycyjnych dla Karpat źródeł energii, zmniejszanie tzw. przepaści cyfrowej szczególnie wyraźnej w tym obszarze na tle innych europejskich krain geograficznych, niska dostępność do powszechnych usług w obszarach odległych;
- Organizowanie debat, działań oraz projektów z przedstawicielami władz lokalnych dwóch krajów niebędących członkami UE, ale położonymi częściowo na łuku Karpat (Serbia i Ukraina), celem objęcia ich przyszłą

strategią makroregionalną dla Karpat, w ramach współpracy ściśle powiązanej z priorytetami unijnej polityki bezpieczeństwa;

- Organizowanie wspólnych debat z innymi międzyregionalnymi grupami w Komitecie Regionów, w szczególności z Grupą alpejską, celem wymiany dobrych praktyk oraz zidentyfikowania synergii;
- Przeanalizowanie komplementarności z innymi europejskimi strategiami (w szczególności ze Strategią Dunajską), w celu właściwej identyfikacji kierunków działań wskazanych dla makroregionalnej strategii dla regionu Karpat;
- Wspieranie dialogu z interesariuszami Strategii Dunajskiej celem wypracowania komplementarności działań podejmowanych w ramach Strategii Dunajskiej oraz makroregionalnej strategii dla regionu Karpat;
- Zapewnienie mechanizmów koordynacji pomiędzy KR i regionami obszaru Karpat celem zagwarantowania wspólnego stanowiska wobec unijnych projektów legislacyjnych;
- Podejmowanie inicjatyw legislacyjnych dotyczących Karpat i promowanie ich w odpowiednich instytucjach UE, z uwzględnieniem priorytetów dla regionu, które mogą być podstawą stanowiącą europejską makroregionalną strategię dla Karpat;
- Organizowanie prezentacji i debat na poziomie KR z przedstawicielami Konwencji Karpackiej oraz innych sieci poświęconych współpracy w regionie Karpat;
- Podejmowanie działań na rzecz przystąpienia UE do Konwencji Karpackiej w charakterze strony;
- Współpraca z Europejskim Stowarzyszeniem Obszarów Górskich EUROMONTANA w celu komunikowania postulatów oraz wypracowania rozwiązań na rzecz społeczności ziem górskich;
- Intensyfikacja lobbingu na rzecz obszaru Karpat w UE;
- Przekazywanie członkom KR informacji o działaniach związanych z obszarem Karpat;
- Organizowanie spotkań nie tylko w Brukseli, ale także w każdym regionie Karpat;
- Dążenie do powiązania Strategii Karpackiej z Nowym Zielonym Ładem Komisji Europejskiej;
- Silniejsza interakcja pomiędzy miastami i regionami członków Grupy- pionierzy Makroregionalnej Strategii dla Karat.

6. Inicjatywy rządowe na rzecz powstania Strategii Karpackiej

6.1. Deklaracja Karpacka

Strategia Karpacka to projekt, nad którym prace zainicjował Rząd RP. Podczas XXVIII Forum Ekonomicznego w Krynicy 5 września 2018 roku, zdobył on poparcie krajów makroregionu.

Deklarację Karpacką podpisali: ówczesny minister inwestycji i rozwoju RP Jerzy Kwieciński, węgierski wicepremier i minister finansów Mihaly Varga, pierwszy wicepremier i minister rozwoju gospodarczego oraz handlu Ukrainy Stepan Kubiw, słowacka dyrektor generalna w gabinecie wicepremiera ds. inwestycji i informatyzacji w Ministerstwie Finansów Denisa Žiláková.

Podpisana deklaracja przyczyniła się do rozpoczęcia prac nad przygotowaniem Makroregionalnej Strategii dla Karpat na forum UE. Aby to jednak było możliwe, podpis pod przedmiotowym dokumentem powinni złożyć przedstawiciele rządów wszystkich państw karpackich. W dalszym ciągu brakuje oficjalnej deklaracji ze strony Czech, Mołdawii, Serbii i Rumunii. Warto nadmienić, że Rumunia jest kluczowym państwem ze względu na wielkość zajmowanego terytorium Karpat.

6.1. Karpacka Rada Wykonawcza

21 lutego 2020 roku w Krasicy z inicjatywy i pod przewodnictwem Pani minister funduszy i polityki regionalnej Małgorzaty Jarosińskiej-Jedynak, odbyło się inauguracyjne posiedzenie Karpackiej Rady Wykonawczej, która ma ułatwić spójne i efektywne prowadzenie dalszych prac nad Strategią Karpacką z poziomu rządowego.

Karpacka Rada Wykonawcza (Carpathian Executive Board) złożona jest z przedstawicieli właściwych ministerstw dla wymiaru makro-regionalnego. To sygnatariusze deklaracji podpisanej w Krynicy w 2018 roku (Polska, Węgry, Ukraina i Słowacja). Dodatkowo do udziału w pracach Rady zapraszane są inne kraje karpackie, mające status obserwatora. Celem Karpackiej Rady Wykonawczej jest planowanie dalszych działań zmierzających do przyjęcia piątej strategii makroregionalnej UE.

Na posiedzeniu inauguracyjnym przedstawiono cztery główne zadania Rady. Pierwszą i najważniejszą omawianą kwestią było rozpoczęcie formalnego procesu, to znaczy przeprowadzenie dyskusji w ramach Rady do Spraw Ogólnych UE o potrzebie powołania unijnej Strategii Karpackiej oraz uruchomienie prac Komisji Europejskiej w tym zakresie. Drugim istotnym zadaniem, które stawia sobie za cel Karpacka Rada Wykonawcza jest zachęcenie pozostałych państw karpackich do udziału w staraniach nad powołaniem Strategii Karpackiej. Kolejnym filarem działalności Rady jest przygotowanie merytoryczne i organizacyjne do wdrażania strategii makroregionalnej. Wśród poruszanych na posiedzeniu tematów znalazła się również kwestia poszukiwania źródeł finansowania zamierzeń Strategii.

Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl podczas inauguracyjnego spotkania Rady przybliżył założenia przyjętej przez Europejski Komitet Regionów w grudniu 2019 r. opinii w sprawie poparcia utworzenia Strategii Karpackiej, przytaczając szereg działań oddolnych na poziomie regionalnym.

6.2. Międzynarodowa konferencja Europa Karpat w Krasicy

Konferencja „Europa Karpat”, której inicjatorem jest Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu Karpackiego Pan Marek Kuchciński, to od wielu lat miejsce spotkań i dyskusji ludzi, dla których ważnym jest temat przyszłości i zrównoważonego rozwoju Karpat, jak również zainicjowanie prac nad kolejnymi projektami służącymi m.in. ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz zwiększeniu dostępności.

Konferencja Europa Karpat doczekała się 28. edycji. Wśród jej uczestników przez te wszystkie lata pojawiali się przedstawiciele rządów, eurodeputowani, parlamentarzyści oraz samorządowcy.

Inicjatywa „Europa Karpat”⁶ zrodziła się w latach 1999–2000. Już w tamtym czasie zwracano uwagę nie tylko na potrzeby równomiernego rozwoju regionów Europy Środkowo-Wschodniej (w tym polskich województw), ale także na konieczność wdrażania polityki „równowagi ekonomii i ekologii”. Rosnące niedobory wody pitnej i ogromne szkody powodziowe na terenach górskich i podgórszych to problemy występujące we wszystkich państwach karpaccich, a Polska należy do państw europejskich najbardziej na nie narażonych, szczególnie w województwach położonych w dorzeczu Wisły. Wyraźniejsze zarysy „Europy Karpat” wiążą się z przygotowaniem 22 maja 2003 roku w Kijowie Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat. Konwencja stała się podstawowym dokumentem konstytuującym współpracę w regionie karpaccim. Siedem państw – Republika Czeska, Polska, Rumunia, Serbia, Słowacja, Ukraina i Węgry – wzorując się na Konwencji alpejskiej, przyjęło model zrównoważonego rozwoju Karpat. Zwyciężyło przekonanie, że Karpaty są unikatowym obszarem w Europie, który wymaga współpracy międzynarodowej. Niezależnie od przebiegu granic państwowych problemy, potrzeby oraz interesy mieszkańców miast i wsi karpaccich mają charakter uniwersalny. Inicjatywa „Europa Karpat” miała służyć podniesieniu potencjału rozwojowego regionu w warunkach przewyższania skutków komunizmu oraz planowanego rozszerzenia Unii Europejskiej o państwa środkowoeuropejskie.

Zorganizowanie w Warszawie, w listopadzie 2007 roku, spotkania parlamentarzystów państw karpaccich stanowiło zakończenie pierwszej fazy budowania współpracy karpacciej.

W 2011 roku po raz pierwszy Międzynarodowa Konferencja „Europa Karpat” stała się częścią Forum Ekonomicznego w Krynicy Zdroju. Przyjęto wówczas Memorandum karpaccie – pierwszy dokument wskazujący na konieczność wypracowania Strategii karpacciej, która uzyskałaby nie tylko wymiar lokalny i międzypaństwowy, ale również

⁶ Wydawnictwo Sejmowe Europa Karpat, Warszawa 2016, ISBN 978-83-7666-478-1

europejski. Zaproponowano, aby Strategia Karpacka stała się jednym z instrumentów prowadzenia przez Unię Europejską polityki makroregionalnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i subsydiarności. Cykliczne międzynarodowe konferencje organizowane przede wszystkim w Krynicy Zdroju i w Krasicy, Przemysłu stały się w latach 2011–2020 „karpacką agorą”, główną formą organizacyjną inicjatywy „Europa Karpat”, środkiem dyplomacji parlamentarnej. Były oraz są miejscem spotkań polityków z państw Europy Środkowo-Wschodniej, intelektualistów środkowoeuropejskich, karpackich działaczy państwowych i samorządowych, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz ekspertów z różnych dziedzin. Patronem, animatorem i zarazem głównym organizatorem tych konferencji jest poseł Marek Kuchciński – przewodniczący Parlamentarnego Zespołu Karpackiego, wicemarszałek (2010–2015), a następnie marszałek Sejmu RP.

6.3. Parlamentarny Zespół Karpacki

Zespoły tworzą posłowie i senatorowie Rzeczypospolitej Polskiej, którzy wyrazili akces do pracy w Zespole i zainteresowani są działaniami na rzecz rozwoju zrównoważonego Karpat.

Celem powołanego Zespołu jest:

- a) prowadzenie wszechstronnej polityki i współpracy na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju Karpat, w celu poprawy jakości życia, wzmocnienia miejscowej gospodarki i społeczności lokalnych oraz zachowania walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego;
- b) wpływ na ustawodawstwo odnoszące się do regionu geograficznego Karpat;
- c) nawiązywanie kontaktów i współpraca międzynarodowa w obszarze Karpat.

Pracom zespołu przewodniczy poseł na Sejm RP Marek Kuchciński.

7. Działania oraz inicjatywy lokalne i regionalne na rzecz powstania Strategii Karpackiej

7.1. Konferencja Grupy Bieszczadzkiej GOPR

Grupa Bieszczadzka GOPR w listopadzie 2020 r., zorganizowała internetową debatę pt. Strategia Makroregionalna – szansa na rozwój Karpat z udziałem m.in. przedstawicieli służb ratownictwa górskiego z obszaru Karpat.

Celem wydarzenia było stworzenie podwalin do rozpoczęcia międzynarodowej współpracy służb Ratownictwa Górskiego oraz wypracowania, a następnie podpisania wspólnej deklaracji wskazującej na istotność zagadnień powiązanych z Ratownictwem Górskim dla tworzonych założeń Strategii Karpackiej. Porozumienie ukierunkowane zostało na rzecz ścisłej współpracy i podejmowanie wzajemnych działań w zakresie koordynacji prac służb i organizacji ratowniczych, zapewniających bezpieczeństwo ruchu turystycznego dla szlaków górskich w regionie Karpat, mając na uwadze ich transgraniczny wymiar.

W spotkaniu wzięli m.in. udział ratownicy z sześciu krajów karpaccich: ze Słowacji, Czech, Serbii, Ukrainy, Rumunii, Polski. Głos zabierali m.in. Małgorzata Jarońska-Jedynak – sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego, Dyrektor Stowarzyszenia Euromontana Marie Clotteau, która przedstawiła uczestnikom konferencji zakres działania „górskiego: stowarzyszenia, Przemysław Barczentewicz – prezes Grupy Bieszczadzkiej GOPR oraz Paweł Konieczny – prezes zarządu głównego GOPR.

W spotkaniu uczestniczyła także wicemarszałek województwa podkarpackiego Ewa Draus, członek Komisji Karpacciej Sejmiku Województwa Podkarpackiego i Beata Białowąs – wicemarszałek województwa śląskiego.

7.2. Współpraca z Województwami Małopolskim i Śląskim

W dniu 27 listopada 2020 r., podczas posiedzenia Międzyregionalnej Grupy Karpaty, Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl, Wicemarszałek Województwa Małopolskiego Łukasz Smółka i Wicemarszałek Województwa Śląskiego Wojciech Kałuża w obecności Ministra Spraw Zagranicznych RP Zbigniewa Raua, podpisali wspólną deklarację (załącznik nr 2). Na podstawie przedmiotowego dokumentu trzy polskie województwa, zobowiązały się do zintensyfikowania współpracy na poziomie Zarządów oraz Sejmików Województw na rzecz zrównoważonego rozwoju Karpat.

7.3. Stanowisko Sejmiku Województwa Podkarpackiego

W dniu 15 lutego na sesji Sejmiku Województwa Podkarpackiego, podjęte zostało stanowisko (załącznik nr 3) wyrażające poparcie dla utworzenia Makroregionalnej Strategii dla Karpat, podkreślając iż objęcie obszaru Karpat skoordynowanymi działaniami stworzy możliwość wspólnego zaplanowania i prowadzenia działań dostosowanych do szczególnych jego potrzeb i możliwości. Zapewnienie z jednej strony koncentracji na problemach, które dotyczą makroregion, z drugiej stworzenie szansy na wykorzystanie jego unikatowych zasobów kulturowych i środowiskowych, stanie się olbrzymim krokiem w kierunku rozwoju tego obszaru, jak i zainteresowania nim innych krajów europejskich.

Z inicjatywy Samorządu Województwa Podkarpackiego, podobne stanowisko podjął Sejmik Województwa Śląskiego, natomiast Sejmik Województwa Małopolskiego jest na etapie jego procedowania.

7.4 Współpraca ze Stowarzyszeniem Euroregion Karpaccy w zakresie promocji działań województwa – cykliczny biuletyn.

Jednym z elementów promocji działań Województwa Podkarpackiego oraz wsparcia inicjatywy powstania Makroregionalnej Strategii dla rozwoju Karpat jest współpraca

ze Stowarzyszeniem Euroregion Karpacki – Polska. Stowarzyszenie to publikuje newsletter „Karpacki Horyzont”, który zawiera informacje o najważniejszych wydarzeniach i inicjatywach w obszarze zainteresowania członków stowarzyszenia i podmiotów partnerskich. W newsletterze, co kwartał, zamieszczane są także artykuły przygotowywane przez Województwo Podkarpackie na temat inicjatywy utworzenia piątej Makroregionalnej Strategii UE oraz działań Samorządu Województwa Podkarpackiego w tym zakresie.

8. Działania oraz wsparcie międzynarodowe na rzecz powstania Strategii Karpackiej

Do stałych form współpracy w Karpatach, należą m.in.:

- Konwencja Karpacka;
- Forum Ekonomiczne w Krynicy z panelem tematycznym (obecnie Forum zostało przeniesione z Krynicy do Karpacza);
- Międzynarodowa Konferencja Europa Karpat w Krasiczynie;
- Karpackie Dni Dobrosąsiedztwa – Spotkanie regionów karpackich;
- Euroregion Karpacki;
- Współpraca z Karpackim Zespołem Parlamentarnym;
- Projekty Interreg i Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa;
- Projekty Polskiej Pomocy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych z udziałem ukraińskich obwodów karpackich oraz wsparcie obserwatorium na Górze Pop Iwan;
- Forum Gmin Karpackich;
- Fora, debaty oraz konferencje międzynarodowe;
- Wsparcie polskich placówek dyplomatycznych w państwach karpackich.

8.1. Międzynarodowe apele i stanowiska wsparcia

a) Marszałek Władysław Ortyl jako sprawozdawca opinii dot. Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat w Europejskim Komitecie Regionów, zaproszony został do złożenia wizyty w rumuńskim Braszowie w dniach 9-10 marca 2020 r. W wydarzeniu organizowanym przez Agencję Rozwoju Regionalnego Centrum z inicjatywy burmistrza miasta Cugir Adriana Tebana (członek Europejskiego Komitetu Regionów), udział wzięli przedstawiciele Europejskiego Komitetu Regionów, rumuńskich ministerstw oraz władz lokalnych, a także Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Efektem rozmów było

podpisanie „Wspólnego apelu przedstawicieli regionów Podkarpackiego (PL) i Centrum (RO), w sprawie wspólnych międzynarodowych prac nad propozycjami projektów na rzecz rozwoju Makroregionu Karpackiego”. Apel zawiera wezwanie rządów krajów karpackich oraz decydentów na poziomie Unii Europejskiej do zintensyfikowania działań, mających na celu utworzenie Makroregionalnej Strategii Karpackiej (załącznik nr 4).

Odpowiedź Komisji Europejskiej na „wspólny apel przedstawicieli regionów Podkarpackiego (PL) i Centrum (RO), w sprawie wspólnych międzynarodowych prac nad propozycjami projektów na rzecz rozwoju Makroregionu Karpackiego”.

Komisja Europejska podkreśla znaczenie funkcjonowania strategii makroregionalnych oraz przejawia aprobatę dla kolejnych tego typu inicjatyw. Stosowanie podejścia makroregionalnego, ułatwia tworzenie sieci kontaktów i podejmowanie wspólnych inicjatyw, pomagając jednocześnie dostosować programy unijne w taki sposób, by przyczyniały się do realizacji istotnych wspólnych celów. W sprawozdaniu, przytaczanym przez unijną komisarz, dotyczącym *wartości dodanej strategii makroregionalnych*, Komisja Europejska podkreśla, że *nowe inicjatywy powinny być uruchamiane wyłącznie w przypadku szczególnego zapotrzebowania na ściślejszą współpracę na wysokim szczeblu*. Cytowany fragment, dotyczy przede wszystkim konieczności aktywizacji rządów Rumunii, Czech, Mołdawii i Serbii.

b) Wspólne stanowisko SK8 poparcia dla utworzenia Makroregionalnej Strategii dla region Karpat. W dniu 18 czerwca 2020 r. przedstawiciele ośmiu samorządowych regionów Republiki Słowackiej (Kraj bratysławski, Kraj trnawski, Kraj trenczyński, Kraj nitrzański, Kraj żyliński, Kraj bańskobystrzycki, Kraj preszowski, Kraj koszycki) spotkali się, aby przedyskutować m.in. kwestie związane z przyszłością Strategii Karpackiej. Wynikiem rozmów było podpisanie wspólnego stanowiska, w którym deklarują intensyfikowanie działań o charakterze oddolnym w celu wykorzystania potencjału, jaki daje współpraca międzyregionalna oraz powstanie piątej makroregionalnej strategii UE (załącznik nr 5).

c) Wspólna rezolucja ukraińskich Obwodów Zakarpackiego, Lwowskiego, Iwano-Frankińskiego i Czerniowieckiego. W ślad za inicjatywami z Rumunii i Słowacji, szefowie czterech ukraińskich Obwodowych Administracji Państwowych w listopadzie 2020 r., przyjęli rezolucję popierającą dalsze działania na rzecz ustanowienia strategii dla Karpat (załącznik nr 6).

d) Apel Północno-Wschodniego Regionu Rozwoju Rumunii z marca 2021 r., to kolejny dokument wyrażający aprobatę dla powstania Makroregionalnej Strategii dla Karpat, w którym podkreślono znaczenie zrównoważonego rozwoju całego obszaru (załącznik nr 7). Do Regionu należą Województwo Bacău, Województwo Botoszany, Województwo Jassy, Województwo Neamț, Województwo Suczawa, Województwo Vaslui. Koordynatorem prac nad dokumentem był Przewodniczący Rady Województwa Suczawa Gheorghe Flutur, z którym Województwo Podkarpackie prowadzi sformalizowaną współpracę międzyregionalną.

8.2. Interpelacja Posła do Parlamentu Europejskiego Tomasza Poręby.

Poseł do PE Tomasz Poręba skierował do Komisji Europejskiej interpelację (załącznik nr 8), dotyczącą jej działań w sprawie inicjatywy utworzenia strategii makroregionalnej dla obszaru Karpat. Poseł powołał się na opinię, w której wzywa Komisję Europejską do poparcia inicjatywy stworzenia kolejnej strategii makroregionalnej dotyczącej drugiego co do wielkości obszaru górskiego na kontynencie europejskim, jakim są Karpaty.

W odpowiedzi, Komisja Europejska podkreśla swoje poparcie dla inicjatyw jakimi są strategie makroregionalne, jednocześnie zaznaczyła i wskazała brak zaangażowania strony rządowej z takich krajów karpaccich, jak Czechy, Mołdawia, Rumunia i Serbia (interpelacja wraz z odpowiedzią KE stanowią załącznik nr 8).

8.3. Współpraca z Sekretariatem Konwencji Karpackiej

Jednym z podmiotów, z którym prowadzona jest współpraca w zakresie lobbowania oraz podejmowania działań na rzecz powstania Strategii jest Sekretariat Konwencji Karpackiej, mieszczący się w Wiedniu przy UNEP (*United Nations Environment Programme, Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych*). Sekretariat powstał dn. 1 maja 2004 r. i został powołany na podstawie art. 15 Konwencji Karpackiej.

Konwencja Karpacka jest drugą w skali światowej (po Konwencji Alpejskiej) wielostronną umową międzynarodową dotyczącą pojedynczego regionu górskiego, ustanowioną na zasadach traktatowych prawa międzynarodowego.

Konwencja Karpacka została przyjęta dnia 22 maja 2003 r. w Kijowie i weszła w życie dnia 4 stycznia 2006 r., Rzeczpospolita Polska ratyfikowała Konwencję Karpacką dnia 27 lutego 2006 r. Konwencja Karpacka weszła w życie w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej dnia 19 czerwca 2006 r.

Stronami Konwencji Karpackiej jest siedem państw regionu karpacciego: Republika Czeska, Rzeczpospolita Polska, Rumunia, Republika Serbii, Republika Słowacka, Ukraina i Węgry. Jak dotychczas stroną Konwencji Karpackiej nie stała się Unia Europejska (będąca stroną Konwencji Alpejskiej).

Celem Konwencji Karpackiej jest współpraca międzynarodowa oraz prowadzenie przez państwa będące jej Stronami wszechstronnej polityki na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpacciego, dla poprawy jakości życia, wzmocnienia miejscowej gospodarki i społeczności lokalnych oraz zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego Karpat.⁷

Sekretariat Konwencji stanowi główny punkt odniesienia i obsługi dla Stron Konwencji Karpackiej. Wspiera prace różnych organów Konwencji, jest odpowiedzialny za koordynację programu prac Konwencji oraz pomaga

⁷ <https://www.konwencjakarpacka.org.pl/>

w opracowywaniu i wdrażaniu projektów. Ponadto Sekretariat ułatwia badania, komunikację i wymianę informacji w sprawach związanych z konwencją oraz przygotowuje sprawozdania dotyczące Konwencji dla Konferencji Stron. Reprezentuje organizację w kontaktach zewnętrznych i koordynuje jej działania z innymi organami międzynarodowymi. Przedstawiciele Sekretariatu Konwencji Karpackiej współpracują z Województwem Podkarpackim, uczestniczą w różnego rodzaju przedsięwzięciach na szczeblu międzynarodowym, biorąc udział w dyskusjach poświęconych tematom karpackim. Wymienić tu można m.in.:

1. Aktywny udział w wydarzeniu pn. *II Karpackie Dni Dobrosąsiedztwa - Spotkanie Regionów Karpackich*, które odbyły się w sierpniu 2019 r. w Muczmem, w Bieszczadach. Przedstawiciel Sekretariatu, Pani Klaudia Kuraś wzięła udział w panelu dyskusyjnym „*Jaka przyszłość dla Karpat?*”, w którym przedstawiono Strategię Karpacką jako koncepcję rozwoju makroregionu Europy Środkowo-Wschodniej.
2. W dniach 19-21 lutego 2020 r. na Podkarpaciu miała miejsce robocza wizyta delegacji Ministerstwa Środowiska oraz kierownictwa Sekretariatu Konwencji Karpackiej, w ramach której omawiano założenia Konferencji Stron Konwencji Karpackiej (COP6) i prace prowadzone na rzecz ustanowienia priorytetów polskiej prezydencji w Konwencji Karpackiej.
3. 21 lutego 2020 r. w Krasiczynie odbyło się inauguracyjne posiedzenie Karpackiej Rady Wykonawczej, zainicjowane przez ówczesną Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, Panią Małgorzatę Jarosińską-Jedynak. Do udziału w tym przedsięwzięciu zostali zaproszeni ministrowie państw karpackich odpowiedzialni za rozwój gospodarczy i regionalny. Wśród uczestników byli także Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl oraz Dyrektor Sekretariatu Konwencji Karpackiej Harald Egerer, którzy zabrali głos w dyskusji dotyczącej wzmocnienia i koordynacji procesu służącego włączeniu Strategii Karpackiej do agendy europejskiej, budowania stabilnych sieci współpracy oraz poszukiwania odpowiedzi na wyzwania stojące przed makroregionem Karpat.
4. 14 października 2020 r. miała miejsce konferencja, która była okazją do kolejnych dyskusji o *Strategii Karpackiej*. W spotkaniu zorganizowanym przez Ministerstwo Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej wraz ze Stałym Przedstawicielstwem RP przy UE w Brukseli, wzięł udział Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl, Dyrektor Sekretariatu Konwencji Karpackiej w Wiedniu Harald Egerer oraz przedstawiciele władz państw i regionów karpackich. Przypomniano dotychczasowe działania związane z utworzeniem strategii oraz podkreślono, jakie kolejne wspólne inicjatywy muszą być podjęte w najbliższym czasie.
5. Szef Sekretariatu Konwencji Karpackiej Harald Egerer, wielokrotnie uczestniczył w posiedzeniach Międzyregionalnej Grupy Karpaty (Europejski Komitet

Regionów) w charakterze prelegenta i eksperta podczas dyskusji z członkami Grupy.

6. Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl w swojej opinii dot. Strategii Makroregionalnej dla obszaru Karpat (przyjęcie podczas sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów w grudniu 2019 r.) wezwał Komisję Europejską do przystąpienia UE jako strony do Konwencji Karpackiej.
7. Jako Przewodniczący Międzyregionalnej Grupy Karpaty Marszałek Władysław Ortyl prowadzi dialog z pozostałymi członkami Grupy, europarlamentarzystami i instytucjami europejskimi, przekonując o konieczności przystąpienia UE do Konwencji Karpackiej.

Należy jednocześnie zauważyć, iż najważniejszy organ Konwencji Karpackiej tj. **Konferencja Stron (*Conference of the Parties, COP*)**, ciało decyzyjne, reprezentujące wszystkie strony Konwencji w podjętych 25 listopada 2020 roku decyzjach (**COP 6**), podkreśla m.in. konieczność zaaktywizowania i zintensyfikowania współpracy na szczeblu regionalnym i lokalnym. Jednocześnie zachęca władze regionalne i lokalne oraz odpowiednie zainteresowane strony do aktywnego zaangażowania się i wnoszenia wkładu w proces wdrażania Konwencji Karpackiej w celu wspierania silnego poczucia odpowiedzialności za konwencję ramową i jej działania podejmowane w regionie Karpat.

Polska objęła przewodnictwo w Konwencji Karpackiej w 2020 r. na kolejne trzy lata.

Decyzje 6. Konferencji Stron Konwencji Karpackiej (COP6), odnoszące się do kwestii Strategii makroregionalnej dla regionu Karpat oraz współpracy z Województwem Podkarpackim stawią załącznik nr 9.

8.4. Grupa Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych UE

Zgodnie z konkluzjami Rady UE, Komisja Europejska powołała Grupę Wysokiego Szczebla w celu wspierania jej w wykonywaniu uprawnień i obowiązków związanych z realizacją strategii makroregionalnych.

Głównym celem 13. posiedzenia Grupy Wysokiego Szczebla, które odbyło się 5 marca br. było omówienie roli, jaką strategie makroregionalne powinny odegrać w okresie programowania 2021-2027, w szczególności w odniesieniu do trwałej odbudowy makroregionów po COVID-19, przy jednoczesnym wspieraniu unijnych priorytetów ekologicznych i cyfrowych.

W czasie obrad uczestnicy zapoznali się z 3. sprawozdaniem Komisji Europejskiej w sprawie realizacji unijnych strategii makroregionalnych, który uczestnikom debaty zaprezentował Giannantonio Ballette z DG Regio. Pochylili się nad mającym się wkrótce ukazać "Obywatelskim sprawozdaniem cienia" przygotowywanym przez konsorcjum 9 organizacji pozarządowych z europejskich makroregionów. Podstawową ideą projektu jest innowacyjny raport organizacji społeczeństwa

obywatelskiego z czterech makroregionów, podsumowujący ich powiązane doświadczenia i przedstawiający konkretne propozycje zwiększenia zaangażowania obywateli w przyszłości.

Posiedzenie Grupy było okazją, aby Marszałek Władysław Ortyl mógł zaprezentować na forum Komisji Europejskiej i Rady UE, idee oraz główne założenia Strategii Karpackiej, ukazując jej fundamentalne znaczenie dla rozwoju środkowo-wschodniej części UE, a tym samym dla zapewnienia spójności całej Unii Europejskiej. Marszałek Władysław Ortyl w czasie posiedzenia Grupy Wysokiego Szczebla reprezentował Europejski Komitet Regionów.

9. Stowarzyszenie obszarów górskich EUROMONTANA

W styczniu 2021 r. Województwo Podkarpackie przystąpiło do Międzynarodowego Stowarzyszenia Euromontana, czyniąc kolejny krok w kierunku wsparcia starań na rzecz utworzenia *Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat* i stając się tym samym pierwszym polskim podmiotem wchodzącym w skład członków sieci. Członkami Euromontany jest około 70 organizacji z prawie 20 krajów. Organizacje mają różnorodny charakter: władze lokalne lub regionalne, organizacje społeczno-gospodarcze lub izby, agencje ochrony środowiska, leśnictwa lub rozwoju, instytuty badawcze, szkoły, ośrodki szkoleniowe. Na początku 2021 roku, do stowarzyszenia przystąpiło również Województwo Małopolskie.

Informacja i obszerny artykuł na temat Województwa Podkarpackiego i jego walorów została udostępniona i rozpowszechniona na platformie i stronie Stowarzyszenia, w jego mediach społecznościowych, a ponadto w najnowszym biuletynie informacyjnym, docierając do wiadomości pozostałych członków organizacji, ale i innych podmiotów zainteresowanych jej działalnością górską.

Euromontana jest wielosektorowym stowarzyszeniem obszarów górskich promującym tereny górskie, działa na rzecz ich zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju oraz poprawy warunków życia ludności zamieszkującej na tych terytoriach w Europie. Jako fundamentalne filary zrównoważonego rozwoju Euromontana uznaje trzy obszary: środowiskowy, społeczny i ekonomiczny. Stowarzyszenie podejmuje konkretne działania, aby wypełnić swoje cele statutowe, a mianowicie reprezentuje społeczności górskie, utrzymując regularne kontakty z instytucjami europejskimi, rządami krajowymi i organizacjami międzyrządowymi poprzez przedstawienie konstruktywnych propozycji podczas przeglądu polityk europejskich, które mają wpływ na obszary górskie. Stowarzyszenie promuje mocne strony obszarów górskich i podkreśla wartości, jakie mają one dla Europy w postaci zrównoważonych inwestycji na tych terenach. W tym celu organizowane są wydarzenia takie jak konferencje, seminaria, spotkania, konwencje itp. oraz publikowane są artykuły i raporty.

Województwo Podkarpackie od samego początku swojego członkostwa stara się aktywnie włączać w działalność sieci. Pierwszym krokiem w tym kierunku, jeszcze przed oficjalnym przystąpieniem do organizacji, było podpisanie przez Pana

Marszałka Władysława Ortyła listu poparcia dla Stowarzyszenia Euromontana, które ubiega się o udział w realizacji projektu pn. „*Wsparcie środków informacyjnych dotyczących polityki spójności UE*” finansowanego przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej (DG REGIO). Głównym celem projektu jest zapewnienie wsparcia dla tworzenia i rozpowszechniania informacji oraz treści związanych z polityką spójności Unii Europejskiej na terenach górskich. Mimo iż Województwo Podkarpackie nie jest partnerem projektu, to bardzo przychylnie odnosi się do wszelkich działań na rzecz współpracy i promowania obszarów górskich, ich zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju, wspiera różnego rodzaju inicjatywy przynoszące korzyści obszarom górskim, wykorzystując tym samym ich silny potencjał. Dlatego też Zarząd Województwa Podkarpackiego uchwałą Nr 244/4822/21 wyraził zgodę oraz poparcie dla sieci Euromontana w zakresie ubiegania się o wyżej wspomniany projekt. Przeprowadzenie dużej kampanii informacyjnej w ramach wyżej wspomnianego projektu, zwiększy wiedzę podmiotów znajdujących się na obszarach górskich na temat polityki spójności, której głównym celem jest wzmocnienie spójności gospodarczej i społecznej Wspólnoty Europejskiej poprzez zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów i obszarów mało uprzywilejowanych oraz przyczynianie się do wzrostu gospodarczego, zwiększanie konkurencyjności i zatrudnienia, wspieranie tworzenia miejsc pracy, a także poprawy jakości życia mieszkańców. Sieć Euromontana zamierza podjąć konkretne działania w ramach projektu, takie jak: zebranie dobrych praktyk w oparciu o podejście tematyczne i regionalne, realizację audycji video, zorganizowanie wydarzeń lokalnych oraz wydarzeń o charakterze konferencyjnym. Tworzenie i rozpowszechnianie treści związanych z polityką spójności UE przyniesie wymierne korzyści nie tylko beneficjentom projektu, ale również innym podmiotom zamieszkującym tereny górskie. Świadoma debata nt. polityki spójności, jej wpływu na życie mieszkańców i przyszłość UE, podniesienie poziomu wiedzy obywateli w zakresie wykorzystania funduszy UE, realizację inwestycji w swoich krajach, regionach i miastach stanowią kwestie niezwykle istotne i są wyrazem dbania samorządu województwa o zrównoważony rozwój całego województwa. Rozstrzygnięcie o przyznaniu grantu na realizację projektu powinno nastąpić na przełomie maja i czerwca br., o czym województwo zostanie poinformowane.

Promowanie obszarów górskich przez Euromontanę odbywa się także poprzez przedstawianie i podkreślanie atutów, jakie terytoria te posiadają i na których mogą budować swój rozwój, a więc m. in. turystyka, dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. W obrębie zainteresowań sieci leżą ponadto kwestie poszanowania środowiska naturalnego i jego ochrony, co nierozdzielnie wiąże się z tematyką mobilności na obszarach górskich. W celu opublikowania informacji nt. dobrych praktyk w zakresie miękkiej mobilności, Stowarzyszenie wykorzystało doskonały przykład Województwa Podkarpackiego, przez które przebiega szlak rowerowy Green Velo. To propozycja tego, jak zmniejszyć wykorzystanie tradycyjnych samochodów, jednocześnie zwiększając mobilność mieszkańców i/ lub turystów. Green Velo to 2000 km szlaku rowerowego, biegnącego przez Polskę Wschodnią, zaprojektowany i opracowany dzięki współpracy 5 regionów, promujący jazdę na rowerze jako alternatywną formę mobilności i umożliwiający odkrywanie okolic, w tym obszarów górskich.

Artykuł zatytułowany *Green Velo: kompleksowa oferta turystyki aktywnej w Polsce Wschodniej (Green Velo: a comprehensive active tourism offer in Eastern Poland)* ukazał się w marcowym biuletynie informacyjnym Euromontany, a ponadto we wszystkich innych kanałach komunikacji, którymi posługuje się organizacja w celu rozpowszechniania informacji. Tak udostępniane treści mają szansę dotrzeć do szerokiego grona odbiorców na arenie międzynarodowej oraz promować turystycznie województwo podkarpackie.

Dyrektor Stowarzyszenia Pani Marie Clotteau oraz przedstawiciele sekretariatu Euromontany, wielokrotnie uczestniczyli w konferencjach oraz debatach międzynarodowych organizowanych, czy też współorganizowanych przez Województwo Podkarpackie (m.in. w Spotkaniu Regionów Karpackich, konferencji GOPR „Strategia Makroregionalna – szansa na rozwój Karpat”, czy też posiedzeniach Międzyregionalnej Grupy Karpaty), podkreślając znaczenie wsparcia obszarów górskich.

Stowarzyszenie Euromontana co dwa lata organizuje wraz z jedną ze swych lokalnych organizacji członkowskich Europejskie Konwencje Górskie. Są to znaczące wydarzenia dla podmiotów związanych z górami w Europie. Do udziału zapraszane są osoby zajmujące wysokie i kluczowe stanowiska, a konwencje przyciągają do 400 profesjonalistów i zainteresowanych stron z różnych sektorów z całej Europy - np. z Komisji Europejskiej, ministerstw krajowych, lokalnych przedsiębiorstw, uniwersytetów i agencji rozwoju. Europejskie Konwencje Górskie służą jako platforma do nawiązywania kontaktów, wymiany wiedzy i poszukiwania partnerstw. Europejskie Konwencje Górskie organizowane są od 1998 r. i cieszą się ogromnym zainteresowaniem. XII edycja Europejskiej Konwencji Górskiej ze względu na pandemię została przełożona z 2020 r. i odbędzie się w terminie 11-13 października 2022 r. w Parku Narodowym Siła we Włoszech dzięki czemu Województwo Podkarpackie jako nowy członek sieci będzie mogło zaprezentować swoje dobre strony oraz kierunki działań w zakresie strategii karpackiej na międzynarodowym forum.

Konwencja poświęcona będzie następującemu tematowi: *„Inteligentne góry: jak uczynić nasze terytoria atrakcyjnymi i zorientowanymi na przyszłość?”*, a za cel przyjmuje sobie zdefiniowanie zrównoważonej strategii rozwoju inteligentnych gór do roku 2050. Założeniem Konwencji jest przedstawienie ekonomicznych, społecznych i środowiskowych wyzwań stojących przed europejskimi obszarami górkimi oraz dostarczenie innowacyjnych rozwiązań dla tych wyzwań. W ten sposób zaprezentuje inteligentne inicjatywy dla kluczowych sektorów na terenach górskich, takich jak turystyka i rolnictwo, oraz zapewni podstawę dla bardziej zintegrowanych i skutecznych działań publicznych, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju obszarów górskich i jakości życia społeczności górskich. Z uwagi na fakt, iż tematy te leżą w kręgu zainteresowań samorządu województwa podkarpackiego, uczestnictwo w przedmiotowym wydarzeniu będzie niezwykle cennym doświadczeniem, przyczyni się do pogłębienia wiedzy w omawianych kwestiach, ale również będzie okazją do nawiązywania kontaktów z innymi podmiotami, które problemy terytoriów górskich traktują priorytetowo.

Członkostwo w sieci Euromontana pozwoli regionalnym władzom samorządowym w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju makroregionu Karpat, między innymi poprzez możliwość wspólnego aplikowania do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych.

Stowarzyszenie Euromontana zachęca do nawiązywania nowych partnerstw i realizacji wspólnych projektów. Będąc już członkiem stowarzyszenia, Województwo Podkarpackie ma szansę korzystać z dużej wielosektorowej i zróżnicowanej sieci organizacji aktywnie zaangażowanych w rozwój obszarów górskich, aby rozwijać swoje projekty, partnerstwa i współpracę na skalę europejską, również w obrębie własnego kraju. Temu celowi służyć będzie m.in. uruchomione z początkiem bieżącego roku nowe narzędzie tzw. competence matrix (matrycę kompetencji), które ma pomóc członkom lepiej poznać wiedzę fachową dostępną w sieci Euromontany, a także kojarzyć partnerów i tworzyć silne partnerstwa dla nowych propozycji. Matryca kompetencji (competence matrix) jest dostępna poprzez platformę pośrednictwa projektów Euromontany, kolejnego narzędzia, za pomocą którego członkowie sieci mogą dzielić się nowymi pomysłami na projekty oraz prowadzić bezpośrednie i interaktywne dyskusje na temat nowych propozycji. Dostęp do obu narzędzi jest przywilejem członków Euromontany, a korzystanie z nich jest zastrzeżone tylko dla tych organizacji.

10. Przyszłe inicjatywy oraz działania

Interesariusze przyszłej Strategii Karpackiej stoją obecnie przed ogromną szansą, aby ich dotychczasowe starania doczekały się upragnionych rezultatów. Komisja Europejska w swoich odpowiedziach na inicjatywy regionalne podkreśla brak zaangażowania części z państw karpaccich. **Rada UE jest w stanie rozważyć jedynie wspólny wniosek wszystkich państw karpaccich, dlatego niezbędnym jest złożenie podpisów pod Deklaracją Krynicką (2018) przez przedstawicieli rządów: Czech, Mołdawii, Rumunii i Serbii. Podkreśla należy, że Rumunia – stanowi kluczowy kraj, na którego stanowisko czeka Rada UE, dlatego niezbędna jest intensyfikacja kontaktów na szczeblu rządowym i parlamentarnym.**

- **Przyszłe stanowiska wsparcia regionów karpaccich:**

- 2 grudnia 2020 r. Marszałek Woj. Podkarpackiego wystosował pismo do nowego Przewodniczącego Rady Województwa Maramuresz Pana Ionela Ovidiu Bogdana z prośbą o zainicjowanie działań wśród 5 północno-zachodnich województw rumuńskich znajdujących się w obszarze Karpat (Bihor, Bistrita-Nasaud, Kluż, Maramuresz, Satu Mare, Salaj) na rzecz utworzenia Strategii. Prośba dotyczyła przyjęcia stosownego apelu na wzór tych, jakie zostały podpisane przez regiony karpaccie ze Słowacji i Ukrainy i spotkała się z pozytywnym odzewem. Przewodniczący Rady Województwa Maramuresz rozpoczął działania w kierunku podjęcia uchwały przez wyżej wymienione województwa. W drodze kontaktów roboczych ustąło, że trzy

województwa wyraziły swą aprobatę do podpisania dokumentu poparcia i są to regiony: Kluż, Bistrita-Nasaud i Salaj. Obecnie Województwo Podkarpackie oczekuje na ostateczne stanowisko strony rumuńskiej.

- Podobna prośba o zainicjowanie działań i podpisanie oficjalnego dokumentu została wystosowana w dniu 21 września 2020 r. przez Marszałka Województwa do Pani Bánné Gál Boglárki, Przewodniczącej Komitatu Borsod-Abaúj-Zemplén (Węgry), która jednocześnie piastuje funkcję Zastępcy Przewodniczącego Stowarzyszenia Komitatów Węgierskich. W piśmie do Pani Przewodniczącej zostały przedstawione dotychczasowe działania na rzecz utworzenia Strategii, a także znaczenie i potrzeba jej utworzenia, co wpłynie na rozwój całego makroregionu karpackiego. Województwo Podkarpackie oczekuje również na ostateczne stanowisko strony węgierskiej.
- Przy okazji nawiązania kontaktów z regionami czeskimi, wspomnieć należy o delegacji Samorządu Województwa Podkarpackiego na czele z Przewodniczącym Sejmiku Jerzym Borczem, która wzięła udział w Forum Gubernatorów Krajów Grupy Wyszehradzkiej, które odbyło się w Pradze we wrześniu 2020 r. Przewodniczący w trakcie swojego przemówienia zapoznał uczestników Forum z m.in. dotychczasowymi działaniami Samorządu Województwa Podkarpackiego na rzecz powstania piątej makroregionalnej strategii UE. W trakcie Forum, Przewodniczący spotkał się również z przedstawicielami dwóch czeskich karpackich regionów, Panem Romanem Hanákiem, Zastępcą Hejtmana Kraju Południowomorawskiego oraz Panem Janem Krkošką, Zastępcą Hejtmana Kraju Morawsko-Śląskiego. Przedmiotem dyskusji było zaangażowanie czeskich regionów w inicjatywę utworzenia Makroregionalnej Strategii dla Karpat. Poruszono kwestie dotyczące realizacji w przyszłości wspólnych projektów, mających na celu zrównoważony rozwój Karpat.
W następstwie przedmiotowego spotkania, Marszałek Ortyl wystosował pisma do czterech czeskich karpackich krajów (Południowomorawskiego, Morawsko-Śląskiego, Zlinskiego i Ołomunieckiego) z prośbą o ich zaangażowanie w inicjatywę utworzenia Strategii Karpackiej. Województwo Podkarpackie oczekuje również na stanowisko strony czeskiej.

- **II Forum Regionów Trójmorza, Samorządowy Kongres Gospodarczy, Lublin, 2021 r.**

Inicjatywa Trójmorza ma za zadanie pobudzać rozwój gospodarczy państw Europy Środkowo-Wschodniej, a także wzmacniać rozwój wchodzących w jej skład regionów. Inicjatywa zrzesza 12 państw: Austrię, Bułgarię, Chorwację, Czechy, Estonię, Litwę, Łotwę, Polskę, Rumunię, Słowację, Słowenię i Węgry. Stworzenie stabilnego i spójnego partnerstwa państw z obszaru pomiędzy Morzem Bałtyckim, Adriatykiem i Morzem Czarnym pozytywnie wpłynie na wzrost konkurencyjności tego obszaru w ramach UE i globalnie.

Forum Regionów Trójmorza to projekt zainicjowany przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę w 2018 r., kiedy to wspólnie z samorządem Województwa Podkarpackiego zorganizowano na Podkarpaciu pierwszą edycję Forum. W 2021 r., drugiej edycji Forum Regionów Trójmorza w Lublinie, towarzyszy pierwszy Samorządowy Kongres Gospodarczy. Województwo Lubelskie zabiega, aby przedsięwzięcie to stało się corocznym międzynarodowym wydarzeniem gospodarczym skupiającym przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, sektora nauki i biznesu z 12 państw członkowskich Inicjatywy Trójmorza (Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgier), przedstawicieli partnerów strategicznych (Unii Europejskiej, Stanów Zjednoczonych i Niemiec), regionów partnerskich z Ukrainy i Białorusi, a także gospodarczych środowisk polonijnych z całego świata.

Podczas wydarzenia planowane jest zawarcie Deklaracji Lubelskiej, która ma na celu powołanie Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza - internetowej platformy współpracy podmiotów różnego szczebla kooperujących ze sobą w celu wzmocnienia spójności regionów UE. Powołanie sieci będzie służyło przede wszystkim zacieśnieniu i zoptymalizowaniu kontaktów przedstawicieli administracji publicznej, świata nauki, jak również instytucji okołobiznesowych. Szczególne znaczenie dla regionów objętych inicjatywą Trójmorza ma nie tylko rozbudowanie współpracy wokół szlaku drogowego Via Carpatia, ale także podkreślenie ich znaczenia dla przyszłości Strategii Karpackiej.

Marszałek Województwa Podkarpackiego Władysław Ortyl, będzie aktywnym uczestnikiem wydarzenia, podczas którego w ramach panelu dyskusyjnego pn. „Sieć Gospodarcza Regionów Trójmorza. Rola regionów w rozwoju gospodarczym Trójmorza”, omówi znaczenie Makroregionalnej Strategii dla Karpat dla zrównoważonego rozwoju krajów inicjatywy Trójmorza.

W ramach wspomnianego wyżej I Forum Regionów Trójmorza, 3 lipca 2018 r. Marszałek Województwa Podkarpackiego, Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Dyrektor Urzędu Statystycznego w Rzeszowie podpisali Deklarację na rzecz utworzenia Obserwatorium Regionów Trójmorza. Strony zadeklarowały, iż konieczna jest budowa jednolitej infrastruktury informacyjnej Trójmorza. Spójny system informacyjny powinien zapewniać instytucjom publicznym, przedsiębiorcom, organizacjom społecznym, uczelniom i instytucjom naukowym oraz ekspertom dostęp do zasobów informacyjnych we wszystkich krajach inicjatywy Trójmorza. Zadania Obserwatorium, które ulokowane zostało na Uniwersytecie Rzeszowskim, to wdrażanie i zarządzanie systemem informacji Trójmorza, obsługa informacyjna organów władzy i administracji, przedsiębiorstw i jednostek badawczych, badanie potrzeb informacyjnych uczestników inicjatyw realizowanych w ramach Trójmorza oraz inicjowanie badań uzupełniających ewentualne luki informacyjne.

- **Seminarium: "Strategie Makroregionalne i Transgraniczne, jako czynnik rozwoju gospodarczego, turystycznego i społecznego regionów" (online, 12 maja 2021 r.)**

Rosnące znaczenie strategii makroregionalnych i transgranicznych jako platform współpracy międzynarodowej między państwami członkowskimi, jak również z państwami trzecimi, zachęca do dialogu nad ich przyszłością i istotą dla rozwoju obszarów, które obejmują.

Współpraca terytorialna ma na celu zniesienie barier natury fizycznej, administracyjnej i regulacyjnej istniejących pomiędzy terytoriami i regionami, a także zacieranie istniejących między nimi granic. Daje to szanse na sprostanie wspólnym wyzwaniom na poziomie terytorialnym takim jak usługi, infrastruktura, miejskie planowanie i zagospodarowanie przestrzenne a także globalnym jak na przykład globalizacja, czy zmiana klimatu oraz gospodarczym i społecznym.

Wydarzenie zorganizowane będzie w ramach współpracy Domu Polski Wschodniej w Brukseli, w którym Województwo Podkarpackie z pozostałymi czterema województwami Polski Wschodniej posiada wspólne przedstawicielstwo.

Program seminarium zbudowany jest z dwóch paneli dyskusyjnych:

Pierwszy z nich dedykowany jest zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego w działania zmierzające do osiągnięcia efektywności strategii makroregionalnych. To właśnie obywatele są ich głównymi odbiorcami i beneficjentami, dlatego ważnym jest aby decydenci na poziomie instytucji UE uznali za kluczowe wsłuchanie się w ich potrzeby oraz problemy. Istniejące strategie makroregionalne (adriatycko-jońska, alpejska, bałtycka i dunajska) udowodniły, że poprzez wielopoziomowe sprawowanie rządów można skutecznie realizować cele polityki spójności i zapewnić zrównoważony rozwój całej UE, jak i państw, aspirujących do członkostwa w jej strukturach. Kolejnym krokiem do osiągnięcia wspomnianych założeń i zniwelowania barier rozwojowych w UE będzie utworzenie Makroregionalnej Strategii dla Karpat, która jest dojrzałą, oddolną inicjatywą społeczeństwa obywatelskiego z tego obszaru.

Tematem drugiego panelu są strategie transgraniczne, które łączą regiony położone wzdłuż wewnętrznych (a czasami zewnętrznych) granic państw członkowskich. Przyczyniają się one m.in. do rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów przygranicznych. Realizacja strategii transgranicznych została odpowiednio ukierunkowana terytorialnie i odpowiada potrzebom lokalnym obszarów transgranicznych. Jednak główną rolę w rozwoju współpracy transgranicznej odgrywają przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych, wyznaczając jej kierunki. Pandemia COVID-19 wyraźnie pokazała znaczenie spójności obszarów przygranicznych, gdzie wymiana podstawowych usług powinna odbywać się bez względu na dzielące je granice.

- **II Spotkanie Regionów Karpackich – Dni Dobrosąsiedztwa**

Cykliczne wydarzenie Województwa Podkarpackiego planowane jest na jesień 2021 r. w Bieszczadach. Samorząd Województwa Podkarpackiego dokłada wszelkich starań, aby kwestie związane z działaniami w obszarze i na rzecz Karpat wybrzmiały jeszcze głośniejsze w roku bieżącym. Celem kolejnej edycji wydarzenia, planowanego w 2021 r., będzie podjęcie debaty na temat potrzeb karpackich regionów górskich, przy wykorzystaniu specyficznego potencjału makroregionu oraz podkreśleniu wartości środowiskowych Karpat. Województwo Podkarpackie będzie chciało również zaprezentować, iż podjęcie przez państwa i regiony karpackie partnerskiej współpracy zapewni zrównoważony rozwój tego obszaru. Konferencja skierowana będzie do przedstawicieli władz państw oraz regionów karpackich, a także wszystkich podmiotów krajowych i międzynarodowych zaangażowanych w rozwój makroregionu Karpat.

Przygotowania do organizacji konferencji oraz formuła spotkania zależą od sytuacji pandemicznej zarówno w kraju, jak i krajach sąsiadujących.

Podsumowanie

Karpaty, traktowane jako jeden ponadnarodowy, zróżnicowany, ale spójny region potrzebują wspólnej wizji rozwoju i zbudowania mechanizmu koordynacji działań na szczeblu ponadpaństwowym. Strategia makroregionalna jest doskonałym instrumentem służącym skoordynowaniu wysiłków podejmowanych przez wszystkie podmioty zaangażowane w budowanie potencjału regionu karpackiego. Powstanie i wdrożenie dedykowanej Karpatom makroregionalnej strategii rozwoju da temu obszarowi możliwość wspólnego zaplanowania i prowadzenia działań skrojonych na miarę jego szczególnych potrzeb i możliwości.

Przedstawiona przez Rząd Polski propozycja strategii wskazuje jako kluczowe ujęcie następujących, wspomnianych już priorytetów: Konkurencyjne Karpaty, Zielone Karpaty i Spójne Karpaty, przy jednoczesnym wzmacnianiu współpracy i rozwoju przestrzennego.

Stworzenie i realizacja Strategii Karpackiej, ukierunkowanej na specyficzne potrzeby i wyjątkowe możliwości krajów i regionów karpackich, przyczyni się również do nowego odczytania roli Europy Środkowo-Wschodniej we wspólnocie europejskiej.

Obszar, przyszłej Strategii Karpackiej obejmuje terytoria: Polski, Czech, Słowacji, Węgier i Rumunii oraz nienależących do UE: Serbii, Ukrainy i Mołdawii. To, jakie regiony każdego z krajów znalazłyby się na obszarze objętym Strategią, zależy od decyzji władz krajowych. Należy wskazać, że największa obszarowo część Karpat znajduje się w Rumunii, dlatego potencjalnie byłaby ona największym beneficjentem działań.

Kierunki przyszłych działań na różnych poziomach instytucjonalnych są niezmiernie istotne, lecz kluczowe nadal pozostają działania na poziomie rządów, ze względu na:

- Komisja Europejska w swoich odpowiedziach na inicjatywy regionalne podkreśla brak zaangażowania części z państw karpackich;

- **Rumunia – stanowi kluczowy kraj, na którego stanowisko czeka Rada UE**, dlatego niezbędna jest intensyfikacja kontaktów na szczeblu rządowym i parlamentarnym;
- Złożenie podpisów pod Deklaracją Krynicką (2018) przez przedstawicieli rządów: Czech, Mołdawii, Rumunii i Serbii.

**Europejski Komitet
Regionów**

COTER-VI/057

137 sesja plenarna w dniach 4–5 grudnia 2019 r.

OPINIA

Strategia makroregionalna dla regionu Karpat

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że strategie makroregionalne poprawiają komplementarność różnych strategii politycznych i programów, wyznaczanych i realizowanych na różnych szczeblach zarządzania. Takie łączenie wspólnie zdefiniowanych potencjałów oraz koordynacja działań stanowi istotną wartość dodaną na poziomie europejskim.
- Wskazuje na unikatowe zasoby Karpat, takie jak bogactwo przyrodnicze, unikalne wielokulturowe dziedzictwo, zasoby ludzkie oraz wspólna tożsamość społeczności górskich. Wszystko to stwarza wielką szansę na wspólne działania na rzecz bardziej dynamicznego, trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru.
- Uważa, że umieszczenie kwestii Karpat w centrum dokumentu strategicznego zwróciłoby uwagę na problemy tego obszaru i umożliwiłoby wykorzystanie obecnie uśpionego unikalnego potencjału całego makroregionu poprzez skupienie działań na jego najważniejszych, horyzontalnych problemach i wyzwaniach.
- Przypomina i potwierdza wielokrotnie wyrażaną akceptację dla inicjatywy opracowania makroregionalnej strategii dla obszaru Karpat i postrzega ją jako dojrzałą inicjatywę podejmowaną na wszystkich poziomach władz.
- Wzywa Komisję Europejską do poparcia inicjatywy utworzenia strategii makroregionalnej dla regionu Karpat jako kolejnej strategii makroregionalnej i drugiej skierowanej do europejskiego obszaru o specyfice górskiej.
- Uważa, że instrument strategii makroregionalnej pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie dostępnych środków finansowych w ramach celu europejskiej współpracy terytorialnej (EWT) poprzez zbudowanie realnego systemu współfinansowania i wdrażania działań wspierających regiony państw karpaccich.

Sprawozdawca

Władysław ORTYL (PL/EKR), marszałek województwa podkarpackiego

Dokument źródłowy

-

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia makroregionalna dla regionu Karpat

I. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Rola strategii makroregionalnych w osiągnięciu spójności Unii Europejskiej

1. Przypomina, że zapisy traktatów europejskich¹ wymagają od Unii Europejskiej rozwijania i prowadzenia działań służących wzmocnieniu jej spójności w wymiarach gospodarczym, społecznym i terytorialnym.
2. Uważa, że strategie makroregionalne pomagają sprostać wspólnym wyzwaniom dla konkretnych obszarów, ujmowanych w szerokim, transgranicznym kontekście geograficznym. Przez wspólne wykorzystanie potencjału obszarów transgranicznych strategie w znaczący sposób przyczyniają się do osiągnięcia spójności terytorialnej między państwami i regionami². Zauważa, że proces tworzenia strategii makroregionalnych ilustruje naturalną ewolucję UE, stanowiąc kolejny etap pogłębionej współpracy państw, regionów i społeczności lokalnych ponad granicami.
3. Podkreśla, że strategie makroregionalne stanowią instrument wielopoziomowego zarządzania, integrując działania podmiotów reprezentujących poziom unijny, krajowy, regionalny i lokalny wokół wybranych celów. Poprawiają także komplementarność różnych strategii politycznych i programów, wyznaczanych i realizowanych na różnych szczeblach zarządzania. Takie łączenie wspólnie zdefiniowanych potencjałów oraz koordynacja działań zmierzających do eliminowania barier rozwojowych stanowi istotną wartość dodaną na poziomie europejskim.
4. Uznaje, że strategie makroregionalne odgrywają istotną rolę w procesie pogłębiania integracji obszaru UE poprzez dynamizowanie procesów rozwojowych na poziomie regionalnym i lokalnym. Sprzyja temu możliwość wymiany doświadczeń i przenoszenia skutecznych rozwiązań sprawdzonych w krajach i regionach objętych strategią. W naturalny sposób stwarza to przesłanki do kształtowania się solidarności europejskiej i odpowiedzialności za rozwój całego makroregionu. Pozwala to na przewyciężenie partykularnej optyki na rzecz szerszego kontekstu całego makroregionu. Są one także katalizatorem wyzwalamym inicjatywę lokalnych i regionalnych społeczności pozwalającą na przybliżenie idei europejskich do obywateli.
5. Uznając, że władze regionalne i lokalne odgrywają kluczową rolę w promowaniu demokracji, decentralizacji i samorządności lokalnej i regionalnej, dostrzega ich aktywność w ramach istniejących strategii makroregionalnych oraz w procesie tworzenia nowych. Strategie stają się oddolnym narzędziem współpracy terytorialnej i opierają się na zaangażowaniu podmiotów regionalnych i lokalnych oraz społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki podejmowaniu wspólnych działań ukierunkowanych na realizację celów strategii makroregionalnych tworzona jest platforma współpracy propagująca europejski system wartości, wzmocnienie zasad demokracji

¹ W tym Rozdział XVIII Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

² Podobnie jak inne instrumenty, takie jak europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), programy Interreg, czy programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.

oraz podnoszenie standardów zarządzania rozwojem regionalnym, w tym rozwijanie modelu zarządzania wielopoziomowego.

Karpaty jako specyficzny makroregion Europy

6. Podkreśla, że Karpaty zajmują powierzchnię 190 tys. km², co czyni je po Alpach drugim co do wielkości obszarem górskim na kontynencie europejskim, i są zamieszkiwane przez około 68 mln ludzi. Karpaty reprezentują jednorodne pasmo górskie o specyficznych wyzwaniach i możliwościach rozwojowych z uwagi na uwarunkowania geograficzne.
7. Wskazuje na unikatowe zasoby Karpat, takie jak bogactwo przyrodnicze, unikalne wielokulturowe dziedzictwo, zasoby ludzkie oraz wspólna tożsamość społeczności górskich. Wszystko to stwarza wielką szansę na wspólne działania na rzecz bardziej dynamicznego, trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru.
8. Podkreśla, iż Karpaty stanowią obszar o wyjątkowym znaczeniu z uwagi na wysoki walor bioróżnorodności i stanu zachowania środowiska przyrodniczego, który jest unikatowy w skali Europy. Jest to zasób dziedzictwa europejskiego, który należy ochronić dla przyszłych pokoleń, a to oznacza obowiązek poszukiwania odpowiedzialnych dróg rozwoju gospodarczego pozwalających na zachowanie i ochronę tego dziedzictwa. Niezbędna jest zatem koordynacja działań podmiotów na wszystkich poziomach zarządzania w tym zakresie, z uwzględnieniem transgraniczności problematyki środowiskowej.
9. Dostrzega potencjał wielowiekowego sąsiedztwa społeczeństw regionów karpaccich oraz bogatej kultury regionów górskich, który jest wynikiem krzyżowania się wpływów Wschodu i Zachodu, wspólnych doświadczeń historii, a także tradycji pasterskich. Obecnie podejmowane inicjatywy w zakresie zachowania i popularyzacji wspólnego dziedzictwa kulturowego³ pokazują znaczny potencjał integrujący społeczności lokalne. Poszanowanie praw mniejszości etnicznych i zachowanie ich dziedzictwa kulturowego ma ogromne znaczenie w regionie Karpat.
10. Zauważa, że znaczną część makroregionu karpacciego stanowią najbiedniejsze regiony państw członkowskich, a wskaźnik PKB na mieszkańca w większości z nich plasuje się poniżej 50 % średniej dla UE. Ich zdolności rozwojowe są ograniczone peryferyjnym położeniem w stosunku do europejskich centrów rozwojowych, słabym rozwojem powiązań komunikacyjnych wynikającym z uwarunkowań górskiego terenu i historycznie odziedziczonymi barierami granicznymi. Kolejnym czynnikiem jest też niedostatek infrastruktury spowodowany wieloletnim niedoinwestowaniem i procesami transformacji gospodarek, jak i zaniedbaniem potencjału rozwojowego.
11. Uznaje, że trzeba nagłośnić szczególne potrzeby karpaccich regionów górskich i wykorzystać specyficzny endogeniczny potencjał makroregionu. Podjęcie przez państwa i regiony karpaccie partnerskiej współpracy pozwoli lepiej dopasować działania do szczególnych warunków i potrzeb

³

Przykładami mogą być projekty realizowane w ramach obecnych programów EWT, w tym projekty realizowane przez samorządy lokalne i NGO.

rozwojowych, wynikających z uwarunkowań społecznych, historycznych, infrastrukturalnych i geopolitycznych.

12. Uważa, że umieszczenie przez Komisję Europejską kwestii Karpat w centrum dokumentu strategicznego zwróciłoby uwagę na problemy tego obszaru i umożliwiłoby wykorzystanie obecnie uśpionego unikalnego potencjału całego makroregionu poprzez skupienie działań na jego najważniejszych, horyzontalnych problemach i wyzwaniach.
13. Podkreśla, że Karpaty to niezwykle ważny geopolitycznie obszar, w którym krzyżują się strategiczne interesy polityczne i gospodarcze Europy Zachodniej i Wschodniej. Po rozszerzeniu UE w 2004 r. obszar ten nabrał dodatkowego znaczenia, stając się wschodnią granicą całej UE.
14. Zwraca uwagę, że makroregion karpacki obejmuje nie tylko państwa członkowskie UE, lecz również Mołdawię, Serbię i Ukrainę, co pozwala nie tylko zwiększyć integrację pomiędzy państwami UE, ale także oddziaływać na państwa sąsiadujące, włączając je w relacje pogłębionej współpracy.

Założenia strategii makroregionalnej dla regionu Karpat

15. Dostrzega szereg inicjatyw podejmowanych na różnych poziomach i przez wiele środowisk na rzecz utworzenia strategii makroregionalnej dla regionu Karpat (strategii karpackiej)⁴, których efektem są przyjmowane deklaracje popierające idee jej utworzenia⁵. Warto podkreślić, iż inicjatywy te podejmowane są na szczeblu rządów, parlamentów narodowych, jak i na szczeblu władz regionów i miast oraz społeczności lokalnych.
16. Z satysfakcją zauważa, że wszystkie dokumenty przyjmowane były w oparciu o dialog pomiędzy poszczególnymi interesariuszami przyszłej strategii, jak również z uwzględnieniem jej charakteru transnarodowego oraz międzyregionalnego i lokalnego. Wskazuje to na komplementarność podejmowanych działań, która w przyszłości stanowić może warunek sukcesu strategii makroregionalnej dla regionu Karpat.
17. Z uznaniem odnosi się do działań podejmowanych w realizacji Ramowej konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat z 2003 r. (konwencja karpacka), która jest wielostronną umową międzynarodową na rzecz regionu Karpat, ustanowioną na zasadach traktatowych prawa międzynarodowego. Strony konwencji zobowiązane są do współpracy oraz prowadzenia wszechstronnej polityki na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego, również przez uwzględnienie celów i postanowień konwencji w swych politykach sektorowych (dotyczących np. planowania przestrzennego, rolnictwa, leśnictwa, transportu i turystyki), lepszą koordynację tych polityk oraz zastosowanie zasady zintegrowanego podejścia do gospodarowania zasobami gruntów.

⁴ Tematyka strategii karpackiej jest omawiana na międzynarodowych konferencjach „Europa Karpat”, organizowanych od 2011 r. W ramach Forum Ekonomicznego w Krynicy odbywają się dyskusje panelu poświęconego strategii karpackiej z udziałem międzynarodowych partnerów, reprezentujących parlamenty, rządy i regiony. Przykładami inicjatyw samorządu są: organizacja Międzynarodowego Karpackiego Forum Współpracy, Karpackich Dni Dobrosąsiedztwa, liczne konferencje i spotkania.

⁵ We wrześniu 2018 r. przedstawiciele rządów Węgier, Słowacji, Ukrainy i Polski podpisali deklarację karpacką (Declaration of Intent to Create the EU Macro-Regional Strategy for the Carpathian Region).

18. Zauważa, że konwencja karpacka jest wielosektorowym mechanizmem zarządzania obejmującym obszar Karpat, umożliwiającym integrację międzysektorową i szeroki udział zainteresowanych stron pochodzących z różnych poziomów (krajowego, regionalnego, pozarządowego itp.). Wypracowane standardy wielopoziomowej współpracy, których efektem jest pięć protokołów tematycznych do konwencji karpackiej⁶, mogą zostać wykorzystane jako istotny element dalszej współpracy⁷.
19. Z uznaniem odnosi się do doświadczeń i dorobku euroregionu karpackiego, który powstał w 1993 r. jako inicjatywa społeczno-polityczna, wsparta przez rządy państw karpackich, a który jest najstarszą organizacją wspierającą rozwój społeczno-gospodarczy tego obszaru. Ponad 26 lat doświadczeń wykształciło międzysektorową, międzynarodową, wyspecjalizowaną strukturę współpracy obejmującą ponad 1000 podmiotów.
20. Przypomina, że w lutym 2016 r., została utworzona w Europejskim Komitecie Regionów Międzyregionalna Grupa „Karpaty”, w której prace włączyli się przedstawiciele samorządów regionalnych i lokalnych pochodzący z państw zainteresowanych utworzeniem strategii makroregionalnej dla regionu Karpat.
21. Przypomina swą opinię „Strategie makroregionalne, takie jak Dunaj: ramy promocji klastrów transnarodowych”⁸, w której KR wypowiedział się za utworzeniem strategii karpackiej oraz wyraził przekonanie, że utworzenie strategii makroregionalnej dla regionu Karpat znakomicie uzupełni dotychczasowe inicjatywy, takie jak konwencja karpacka czy euroregion karpacki, jak również pozwoli wykorzystać istniejący potencjał współpracy władz na wszystkich poziomach.
22. Wskazuje, że głównym celem strategii karpackiej byłoby zachowanie wyjątkowej wartości zasobów naturalnych tego obszaru, wzmocnienie konkurencyjności i atrakcyjności makroregionu karpackiego w oparciu o unikalne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, wewnętrzny potencjał zrównoważonego rozwoju i stworzenie przewagi konkurencyjnej. Chodzi tu zatem o podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców regionu karpackiego przy jednoczesnym zachowaniu unikalnych walorów ekologicznych Karpat.
23. Jest zdania, że w trybie pilnym należy zająć się kwestią wyludnienia i starzenia się społeczeństwa w regionie Karpat. W związku z tym jednym z kluczowych punktów współpracy w ramach karpackiej strategii makroregionalnej powinno być rozwijanie podstawowych usług społecznych na tym obszarze, w szczególności usług związanych z dostępem do edukacji, opieki zdrowotnej i włączeniem społecznym.

⁶ Protokół o ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej – 2008, Bukareszt; Protokół o zrównoważonej turystyce – 2011, Bratysława; Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej – 2011, Bratysława; Protokół o zrównoważonym transporcie – 2015, Mikulov oraz Protokół o zrównoważonym rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich – 2017 Lillafired.

⁷ Współpraca w ramach konwencji karpackiej, której stronami jest siedem państw karpackich: Czechy, Węgry, Polska, Rumunia, Serbia, Słowacja i Ukraina jest ważnym elementem procesu integracji europejskiej, gdyż obok państw członkowskich UE obejmuje również dwa państwa bezpośrednio z Unią sąsiadujące: Republikę Serbii oraz Ukrainę.

⁸ Opinia KR-u 6422/2018 „Strategie makroregionalne, takie jak Dunaj: ramy promocji klastrów transnarodowych”, sprawozdawca: Dainis Turlais (LV/ALDE).

24. Uważa, że działania proponowane w strategii powinny ukierunkować się na wzmocnienie zrównoważonej współpracy gospodarczej w strategicznych sektorach makroregionalnych: czystym przemyśle, zrównoważonej turystyce i sektorze rolno-spożywczym poprzez rozwój klastrów karpackich i makroregionalnego ekosystemu innowacji. Proponowane działania powinny koncentrować się na efektywnym wykorzystaniu lokalnych zasobów, w tym poprzez certyfikację oraz wprowadzenie wspólnego karpackiego oznakowania produktów i na wykorzystaniu wspólnego potencjału państw i regionów karpackich, a także wzmocnić włączenie w rozwój obszarów o mniej korzystnych warunkach społeczno-gospodarczych, tak aby poprawić konkurencyjność całego makroregionu.
25. Podkreśla, że wartości środowiskowe Karpat stanowią integralny element rozwoju makroregionu. Poprawa współpracy makroregionalnej, której celem będzie ochrona i zachowanie środowiska naturalnego, zarządzanie ryzykiem naturalnym, łagodzenie zmian klimatu i przystosowywanie się do nich oraz jego związek z zarządzaniem materiałem reprodukcyjnym poprzez zrównoważoną gospodarkę leśną, a także realizowanie działań edukacyjnych zwiększających świadomość ekologiczną, przyczynią się do poprawy jakości środowiska w regionie. Koordynacja działań w całym obszarze Karpat pozwoli na osiągnięcie efektu skali.
26. Uważa, że cały obszar Karpat musi odgrywać aktywną rolę i wносить istotny wkład w politykę UE w dziedzinie zmiany klimatu, wspierając wspólny cel, jakim jest zapewnienie realizacji zobowiązań podjętych w ramach porozumienia paryskiego. W tym kontekście Komitet podkreśla potrzebę zachowania lasów karpackich, ponieważ odgrywają one bardzo ważną rolę w redukcji dwutlenku węgla, jak również ze względu na ich znaczenie w procesie retencji wody, ochronę gleby i zachowanie różnorodności biologicznej.
27. Uważa, że podejmowanie inicjatyw zwiększających konkurencyjność i innowacyjność regionu musi być związane z poprawą jego dostępności. Działania w innych dziedzinach nie mogą być realizowane bez zrównoważonego transportu, infrastruktury cyfrowej oraz społecznej. Wspólne działania w tym obszarze pomogą otworzyć obszar Karpat, a także doprowadzą do wzmocnienia jego wewnętrznej spójności, w tym wzmocnią połączenia transgraniczne.
28. Wskazuje, iż ważnym elementem kompleksowego rozwoju obszaru karpackiego jest zagospodarowanie przestrzenne i współpraca w regionie. Jakość działania instytucji, w tym samorządów lokalnych, jest czynnikiem decydującym o jakości współpracy, a zatem o perspektywach rozwoju makroregionu. Strategia powinna zawierać specjalne odniesienie do specyfiki karpackich sieci osadniczych (tj. dużej liczby małych miejscowości położonych w dolinach), a także tradycyjnych społeczności pasterskich żyjących na większych wysokościach, na które negatywnie wpłynął okres przemian społeczno-gospodarczych ostatnich dziesięcioleci. Ważne jest rozwijanie powiązań funkcjonalnych obszarów górskich Karpat z otaczającymi je obszarami oraz wzmocnianie ośrodków miejskich.

29. Nawiązując do swej wcześniejszej opinii⁹, zauważa, że strategia makroregionalna dla regionu Karpat pozwoli uzupełnić działania podejmowane w ramach istniejącej strategii dunajskiej, gdyż uwzględni specyfikę górskiego obszaru Karpat. Zwraca uwagę, że strategia dla regionu Dunaju (EUSDR z 2010 r.) jest obecnie największą obszarowo strategią makroregionalną UE, przy czym część jej obszaru jest objęta strategią dla regionu alpejskiego (EUSALP z 2016 r.), jak też strategią dla regionu adriatyckiego i jońskiego (EUSAIR z 2014 r.), co nie powoduje negatywnych zjawisk. Wyraża przekonanie, że podobnie będzie w przypadku strategii karpackiej.
30. Przypomina i potwierdza wielokrotnie wyrażaną we własnych opiniach¹⁰ akceptację dla inicjatywy opracowania makroregionalnej strategii dla obszaru Karpat i postrzega ją jako dojrzałą inicjatywę podejmowaną na wszystkich poziomach władz – europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.
31. Przypomina wezwanie Rady, aby ponownie nadać polityczny impet strategiom makroregionalnym, i jej gotowość do analizowania inicjatyw zmierzających do ustanowienia nowych strategii¹¹.
32. Wzywa Komisję Europejską do poparcia inicjatywy utworzenia strategii makroregionalnej dla regionu Karpat jako kolejnej strategii makroregionalnej i drugiej skierowanej do europejskiego obszaru o specyfice górskiej.
33. Uważa, że instrument strategii makroregionalnej pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie dostępnych środków finansowych w ramach celu europejskiej współpracy terytorialnej (EWT) poprzez zbudowanie realnego systemu współfinansowania i wdrażania działań wspierających regiony państw karpackich. W ten sposób poprawi się również ich dostęp do europejskich źródeł finansowania¹².
34. Uznając pozytywny wkład konwencji karpackiej, istotność jej celów i ich zbieżność z priorytetami Unii, wzywa Komisję Europejską do podjęcia działań na rzecz przystąpienia UE do tej konwencji w charakterze strony. Przypomina, że Unia jest już stroną konwencji alpejskiej.

Bruksela, dnia 4 grudnia 2019 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁹ Opinia KR 6422/2018.

¹⁰ W tym m.in.: opinia „Strategie makroregionalne, takie jak Dunaj: ramy promocji klastrów transnarodowych”, KR 6422/2018; opinia w sprawie wdrażania strategii makroregionalnych, KR 2554/2017; opinia w sprawie przyszłości polityki spójności (2017/C 306/03).

¹¹ COM(2019) 21 final – doc. 5927/19 + ADD 1.

¹² Mając na uwadze konkluzje Rady Europejskiej oraz opinie własne Europejskiego Komitetu Regionów, w tym opinię KR/2017/C/306/03, w której domaga się, aby podstawą dla europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych było podejście ukierunkowane na konkretne obszary, i wskazuje, iż polityka i interwencje UE powinny skupiać się na problemach dotyczących konkretnych terenów, w przypadku których strukturalna sytuacja społeczno-gospodarcza uzasadnia, na mocy TFUE, przyjęcie specyficznych środków.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Sekretarz Generalny ad interim
Europejskiego Komitetu Regionów

Pedro CERVILLA

II. PROCEDURA

Tytuł	Strategia makroregionalna dla regionu Karpat
Dokument źródłowy	-
Podstawa prawna	Art. 307 TFUE
Tryb postępowania	Art. 41 lit. b) ppkt (ii) regulaminu wewnętrznego KR-u
Data wniosku Rady / PE / Data pisma Komisji	-
Data decyzji Przewodniczącego / Prezydium	25 czerwca 2019 r. (Prezydium)
Komisja odpowiedzialna	Komisja Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE
Sprawozdawca	Władysław Ortyl (PL/EKR), marszałek województwa podkarpackiego
Notatka analityczna	19 lipca 2019 r.
Posiedzenie komisji	-
Data przyjęcia przez komisję	23 października 2019 r.
Wynik głosowania w komisji (większość, jednomyślność)	Jednomyślność
Data przyjęcia na sesji plenarnej	4 grudnia 2019 r.
Wcześniejsze opinie Komitetu	Opinia 6422/2018 „Strategie makroregionalne, takie jak strategia na rzecz regionu Dunaju: ramy promowania klastrów transnarodowych”, sprawozdawca: Dainis Turlais (LV/ALDE); Opinia 2554/2017 „Realizacja strategii makroregionalnych”, sprawozdawca: Raffaele Cattaneo (IT/EPL); Opinia 23/2014 „Strategia UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego”, sprawozdawca: Gian Mario Spacca (IT/ALDE); Opinia 2994/2014 „Strategia makroregionalna Unii Europejskiej na rzecz regionu alpejskiego”, sprawozdawca: Herwig Van Staa (AT/EPL); Opinia 5074/2013 „Wartość dodana strategii makroregionalnych”, sprawozdawczynie: Pauliina Haijanen (FI/EPL); Opinia 1272/2012 „Zmieniona strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego”, sprawozdawczynie: Pauliina Haijanen (FI/EPL); Opinia 86/2011 „Strategia dla regionu Dunaju”, sprawozdawca: Wolfgang Reinhart (DE/EPL)
Data konsultacji z Siecią Monitorującą Stosowanie Zasady Pomocniczości	-

WSPÓLNA DEKLARACJA

WOJEWÓDZTW MAŁOPOLSKIEGO, PODKARPACKIEGO I ŚLĄSKIEGO

Marszałkowie trzech polskich województw: Małopolskiego, Podkarpackiego i Śląskiego uznają Karpaty za obszar o wyjątkowym znaczeniu w skali Europy. Mając na uwadze fakt, iż strategie makroregionalne stanowią swoistego rodzaju zintegrowane ramy służące podejmowaniu wspólnych wyzwań stojących przed regionami w wymiarze ponadnarodowym, popierają działania na rzecz utworzenia Strategii dla obszaru Karpat.

Sygnatariusze są przekonani, że Strategia dla obszaru Karpat stanowić będzie narzędzie, mające na celu sprostanie najistotniejszym wyzwaniom, których nie da się rozwiązać wyłącznie na szczeblu państwowym lub regionalnym, a do których należy między innymi:

- łagodzenie skutków zmian klimatycznych,
- ochrona bioróżnorodności,
- inteligentne wykorzystanie energii odnawialnych,
- poprawa konkurencyjności i spójności obszaru Karpat, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności i zachowania równowagi środowiskowej,
- zachowanie endogenicznego potencjału innowacyjnego,
- ochrona unikalnego dziedzictwa kulturowego,
- rozwijanie podstawowych usług społecznych, w szczególności związanych z dostępem do edukacji, opieki zdrowotnej i włączeniem społecznym.

Europejska integracja przestrzeni transnarodowych o wspólnych cechach oraz stojących w obliczu wspólnych wyzwań wymaga podejścia makroregionalnego, dlatego jesteśmy pewni słuszności oddolnych inicjatyw, takich jak:

- działania członków Międzyregionalnej Grupy Karpaty (Europejski Komitet Regionów),
- współpraca na szczeblu konkretnych Komisji Sejmików Województw Małopolskiego, Podkarpackiego i Śląskiego, zajmujących się tematyką karpacką,
- wspólne stanowiska oraz deklaracje poparcia dla utworzenia Strategii Karpackiej, podejmowane przez przedstawicieli lokalnych i regionalnych władz z krajów karpackich, jak na przykład apel rumuńskich organów samorządowych zrzeszonych wokół Agencji Rozwoju Regionalnego Centru, deklaracja czterech ukraińskich obwodów karpackich, czy stanowisko słowackiego stowarzyszenia samorządów regionalnych SK8,
- liczne konferencje, sympozja oraz seminaria o tematyce karpackiej, do których należą między innymi: Konferencja Europa Karpat organizowana w Krasicy oraz w Krynicy jako część Forum Ekonomicznego, Forum Rozwoju Lokalnego w Truskawcu, czy Karpackie Dni Dobrosąsiedztwa.

Podzielamy opinię, że Strategia Karpacka musi być sformułowana, pilotowana i zarządzana wspólnie oraz zgodnie przez rządy i regiony naszego makroregionu.

Jednocześnie, zwracamy się do Komisji Europejskiej, aby w zdecydowany sposób wsparła kraje i regiony karpackie, podkreślając tym samym znaczenie wartości dodanej makroregionalnego spojrzenia dla polityki spójności. Mając powyższe na uwadze i zachęceniu:

- opinią Europejskiego Komitetu Regionów dot. Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat (COR-2019-03425-COTER-VI/057),
- sprawozdaniem Komisji Europejskiej na temat wartości dodanej strategii makroregionalnych {SWD(2013) 233 final},
- Deklaracją Krynicką (2018), podpisaną przez rządy Polski, Słowacji, Ukrainy i Węgier,
- dobrą praktyką płynącą dla obszarów górskich z funkcjonującej Strategii UE dla Alp,
- staraniami posłów do Parlamentu Europejskiego,
- działalnością Karpackiej Rady Wykonawczej, integrującej rządy państw makroregionu,
- staraniami podejmowanymi przez Sekretariat Konwencji Karpackiej w Wiedniu.

Deklarujemy, iż piąta makroregionalna strategia UE dedykowana Karpatom, będzie:

- odpowiedzią na narastające problemy społeczno-ekonomiczne najbiedniejszych regionów UE, a tym samym szansą na wyrównanie dysproporcji,
- stanowić synergii dla istniejących mechanizmów polityki sąsiedztwa oraz jeszcze lepszą koordynację działań z krajami spoza UE,
- dostosowywać programy unijne w taki sposób, aby przyczyniły się one do realizacji kluczowych wspólnych celów, do których należy między innymi powiązanie Strategii Karpackiej z Europejskim Zielonym Ładem,
- komplementarna oraz zdemarkowana z istniejącą Strategią Dunajską, uwzględniając specyfikę górską makroregionu,
- platformą do podejmowania strategicznych dla Karpat decyzji politycznych na szczeblu zbiorowym.

Dlatego, mając powyższe na uwadze, wzywamy:

- rządy wszystkich państw karpackich do osiągnięcia wspólnego i spójnego stanowiska dotyczącego wsparcia dla inicjatywy utworzenia Strategii Karpackiej,
- posłów do Parlamentu Europejskiego z Czech, Polski, Rumunii, Słowacji i Węgier do wykorzystania w pełni możliwości, wynikających ze sprawowanych przez nich funkcji, na rzecz osiągnięcia poparcia instytucji unijnych,
- Radę Unii Europejskiej i Komisję Europejską do wzmocnienia dialogu z regionami oraz rządami państw, będącymi interesariuszami przyszłej Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat.

W imieniu Województwa Małopolskiego:

Łukasz Smółka - Wicemarszałek

W imieniu Województwa Podkarpackiego:

Władysław Ortyl - Marszałek

W imieniu Województwa Śląskiego:

Wojciech Kałuża - Wicemarszałek

UCHWAŁA NR XXXII/530/21
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia 15 lutego 2021 r.

w sprawie Stanowiska wyrażającego poparcie dla utworzenia
Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz.1668) oraz § 19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 września 1999 roku w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Z 1999 r. Nr 28, poz. 1247 z późn. zm.);

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Stanowisko w sprawie wyrażenia poparcia dla utworzenia Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat, w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Stanowisko, o którym mowa w § 1 adresuje się do Prezesa Rady Ministrów oraz do wiadomości:

- Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Posłów do Parlamentu Europejskiego z Województwa Podkarpackiego,
- Posłów na Sejm RP i Senatorów RP z Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Stanowisko Sejmiku Województwa Podkarpackiego wyrażające poparcie dla utworzenia *Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat*

Obszar Karpat jest jednym z najatrakcyjniejszych i najbardziej zróżnicowanych obszarów geograficznych w Europie Centralnej. Jednocześnie jest on terenem wciąż niedocenianym i nie do końca poznanym.

Ze względu na swoje bogactwo kulturowe, potencjał środowiskowy i gospodarczy obszar ten wymaga wyjątkowego zainteresowania i wspierania jego rozwoju, który to możliwy jest jedynie poprzez ścisłą współpracę pomiędzy terenami transgranicznymi w dziedzinie gospodarki, ekologii, kultury, nauki i edukacji.

Objęcie obszaru Karpat skoordynowanymi działaniami stworzy możliwość wspólnego zaplanowania i prowadzenia działań dostosowanych do szczególnych jego potrzeb i możliwości. Zapewnienie z jednej strony koncentracji na problemach, które dotyczą makroregion, z drugiej stworzenie szansy na wykorzystanie jego unikatowych zasobów kulturowych i środowiskowych, stanie się olbrzymim krokiem w kierunku rozwoju tego obszaru, jak i zainteresowania nim innych krajów europejskich.

Jako Radni Województwa Podkarpackiego popieramy działania zmierzające do utworzenia *Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat*, której powstanie będzie wynikiem oczekiwań społeczności oraz licznych inicjatyw lokalnych, regionalnych.

Mając na uwadze znaczenie rozwoju regionów karpaccich, będącego w zgodzie z celami polityki spójności oraz priorytetami Unii Europejskiej na lata 2019-2024 oraz szereg poczynionych starań, chcielibyśmy w szczególności podkreślić, że Karpaty mają strategiczne znaczenie dla Województwa Podkarpackiego, Polski i innych państw członkowskich UE oraz krajów spoza UE w obszarze makroregionu. Są obszarem posiadającym swoje unikalne walory, ale też specyficzne problemy, dlatego niezbędne jest wspólne działanie krajów i samorządów ponad granicami.

Karpaty wymagają dobrze skoordynowanego podejścia do ochrony środowiska i różnorodności biologicznej, w obliczu m.in. wyzwań nakładanych przez Europejski Zielony Ład. Mają duży potencjał gospodarczy, który należy wyzwolić przez strumień dedykowanych środków finansowych przeznaczonych na rozwój przedsiębiorczości i poprawę łączności cyfrowej i infrastrukturalnej.

Terytorium Karpat zamieszkiwane jest przez wielokulturowe społeczności, które kultywują tradycję przodków i promują makroregion, prezentując swoje dziedzictwo materialne i niematerialne. Wspólne dziedzictwo Karpat jest ważnym elementem dziedzictwa europejskiego, dlatego należy je zachować, pielęgnować i przekazać następnym pokoleniom. Historia i dziedzictwo obszaru Karpat powinny stać się przedmiotem pogłębionych badań naukowych i edukacji ze szczególnym uwzględnieniem młodego pokolenia.

Przyjęcie podczas sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów w grudniu 2019 roku opinii dot. *Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat* stanowi punkt zwrotny w działaniach zmierzających do jej powstania.

O dojrzałości inicjatywy świadczy szereg działań o charakterze oddolnym, podejmowanych przez mieszkańców Karpat oraz mających na celu m.in. integrację społeczeństw karpaccich, ochronę dziedzictwa kulturowego, zwiększenie dostępności i zrównoważony rozwój całego obszaru. Ich wyraz stanowią liczne stanowiska poparcia dla utworzenia Makroregionalnej Strategii dla Karpat, podjęte przez polskie, rumuńskie, słowackie i ukraińskie samorządy.

Jesteśmy przekonani, że Strategia Karpacka umożliwi koordynację współpracy z regionami należącymi do Czech, Mołdawii, Rumunii, Serbii, Słowacji, Ukrainy i Węgier. Dostrzegamy konieczność utworzenia narzędzia, który będzie oddolnym narzędziem aktywizującym władze oraz społeczeństwa, ale także zapewniającym zrównoważony rozwój na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym.

Popieramy i wspieramy – wspólnie z Radnymi Województwa Śląskiego i Małopolskiego - wszelkie działania podejmowane zarówno na poziomie rządowym i samorządowym, a także na arenie międzynarodowej zmierzające do ostatecznego powstania Strategii, wierząc że dokument ten będzie punktem odniesienia i drogowskazem w podejmowanych działaniach, których celem jest rozwój obszaru Karpat na miarę XXI wieku.

Apelujemy do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Posłów do Parlamentu Europejskiego, Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej o podjęcie wszelkich działań zmierzających do powstania *Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat*.

WSPÓLNY APEL
PRZEDSTAWICIELI REGIONÓW PODKARPACKIEGO (PL) I CENTRU (RO)
W SPRAWIE WSPÓLNYCH MIĘDZYNARODOWYCH PRAC NAD PROPOZYCJAMI PROJEKTÓW
JAKO DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU MAKROREGIONU KARPACKIEGO

Przedstawiciele Województwa Podkarpackiego (Polska) spotkali się z przedstawicielami regionu Centru (Rumunia) podczas *Międzynarodowego Spotkania Roboczego nad propozycjami projektów rozwoju górskiego obszaru regionu Centru w kontekście rozwoju Makroregionu Karpat*, które odbyło się w dniach 9-10 marca 2020 roku w Braszowie. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele rządu Rumunii, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej RP oraz Europejskiego Komitetu Regionów. Podczas spotkania uczestnicy debatowali nad zagadnieniami zrównoważonego rozwoju obszaru Makroregionu Karpackiego oraz aktualnym stanem współpracy międzynarodowej w Karpatach.

Mając świadomość znaczenia, jakie dla społeczności lokalnych ma zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszaru Makroregionu Karpackiego, zgodnie z ambitnymi celami Unii Europejskiej, a także biorąc pod uwagę potrzebę szybkiego wyrównania różnic rozwojowych w stosunku do innych regionów europejskich, chcielibyśmy **podkreślić**, co następuje:

- Karpaty mają strategiczne znaczenie zarówno dla Rumunii i Polski, jak i dla całego kontynentu europejskiego.
- W Karpatach znajdują się unikalne, nieocenione ekosystemy, ale ich kruchość wymaga dobrze skoordynowanej polityki i programów w zakresie ochrony i zachowania różnorodności biologicznej;
- Karpaty mają duży potencjał gospodarczy, ale także wiele trudności i ograniczeń w wykorzystaniu tego potencjału, biorąc pod uwagę cechy topograficzne.
- Niezwykle istotne jest utrzymanie właściwych relacji pomiędzy rozwojem gospodarczym makroregionu a zachowaniem jego unikatowego środowiska przyrodniczego, zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

- Obecnie podejmowane inicjatywy w zakresie zachowania i popularyzacji wspólnego dziedzictwa kulturowego na obszarze Makroregionu Karpackiego, pokazują znaczny potencjał integrujący społeczności lokalne.
- Wspólnym problemem Makroregionu Karpackiego jest wyludnienie i starzenie się społeczeństwa, dlatego jednym z kluczowych pól współpracy powinno być rozwijanie podstawowych usług społecznych, w szczególności związanych z dostępem do edukacji, opieki zdrowotnej i włączeniem społecznym.

Doszliśmy do wniosku, że dla zrównoważonego rozwoju obszaru Makroregionu Karpackiego **jest konieczne:**

- Strategiczna wizja i lepsza koordynacja różnych polityk i programów sektorowych oraz regionalnych z uwzględnieniem specyficznych uwarunkowań górskich.
- Stworzenie ram mogących wzmocnić współpracę między państwami, regionami i społecznościami Makroregionu Karpackiego oraz ułatwić realizację rozwojowych projektów na dużą skalę.
- Stworzenie ram programowych w celu zaspokojenia wielorakich potrzeb tego makroregionu, poprzez które Unia Europejska przyjmuje Strategię dla Makroregionu Karpackiego, w celu zapewnienia odpowiedniego instrumentu finansowego, takiego jak Strategia dla regionu Alpejskiego.

Jednocześnie, **zachęćeni przez:**

- Przyjęcie przez Unię Europejską czterech strategii makroregionalnych jako narzędzi poprawy spójności terytorialnej (region Morza Bałtyckiego, region Dunaju, region Adriatyku i Morza Jońskiego, region Alp).
- Doświadczenia zebrane w ciągu ostatnich 15 lat w ramach Konwencji Karpackiej przez samorządy lokalne i regionalne z 7 państw obszaru Karpat.
- Zainteresowanie przedstawicieli władz karpackich zainicjowaniem Strategii dla regionu Karpackiego, w tym przyjęcie przez Międzyregionalną Grupę Karpacką w ramach Europejskiego Komitetu Regionów w marcu 2018 r. Deklaracji na rzecz ustanowienia strategii UE dla Regionu Karpackiego.
- Przyjęcie przez Europejski Komitet Regionów opinii w sprawie Makroregionalnej Strategii Karpackiej (COR-2019-03425-00-00-AC-TRA) w Brukseli 4 grudnia 2019 r.

- Utworzenie Karpackiej Rady Wykonawczej z udziałem przedstawicieli rządów państw karpackich, której pierwsze spotkanie miało miejsce w Krasieczynie, 21 lutego 2020.

Wspólnie uzgodniliśmy:

- Zwrócimy uwagę rządów krajowych i organów europejskich na oczekiwania obywateli oraz przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych z 7 państw karpackich, aby zintensyfikować proces na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego.
- Zintensyfikujemy działania o charakterze oddolnym, mające na celu osiągnięcie zbieżności stanowisk przedstawicieli na szczeblu krajowym i regionalnym ze wszystkich państw karpackich w celu stworzenia i wsparcia odpowiednich procesów dla zrównoważonego rozwoju Makroregionu Karpackiego.
- Będziemy starali się w pełni wykorzystać potencjał oferowany przez Konwencję Karpacką w obecnych ramach współpracy w obszarze Karpat.
- Będziemy wspierać wszelkie wysiłki niezbędne do osiągnięcia wspólnej decyzji państw karpackich w sprawie stworzenia instrumentów dla zrównoważonego rozwoju Karpat oraz do tego, by stać się silnym głosem na szczeblu europejskim poprzez utworzenie Strategii Makroregionalnej dla regionu Karpat jako kolejnej Strategii Makroregionalnej i drugiej skierowanej do europejskiego obszaru o specyfice górskiej.

Odwołanie zostanie przekazane Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej, Rządowi Rumunii, Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Komisji Europejskiej i Europejskiemu Komitetowi Regionów.

Władysław Ortyl

Marszałek Województwa Podkarpackiego

Przewodniczący Międzyregionalnej Grupy

Karpaty przy Europejskim Komitecie

Regionów

Adrian Ioan Veșteu

Przewodniczący Rady Okręgu Braszów

Przewodniczący Rada Rozwoju

Regionalnego `Centru`

Wspólne stanowisko SK8 poparcia dla utworzenia Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat

Mając na uwadze opinię dot. Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat, przyjętą podczas sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów w dniu 4 grudnia 2019 r., przedstawiciele 8 samorządowych regionów Republiki Słowackiej wzięli udział w spotkaniu SK8, które odbyło się 18 czerwca 2020 r. w Bańskiej Bystrzycy. Podczas wydarzenia omówiona została inicjatywa zaangażowania w utworzenie Makroregionalnej Strategii Karpackiej. Uczestnicy dyskutowali o możliwościach Makroregionu Karpackiego, a także o aktualnym stanie współpracy międzynarodowej w Karpatach. Przewodniczący poinformowali o możliwościach i potencjale tej inicjatywy oraz wyrazili zainteresowanie współpracą.

Uznając znaczenie rozwoju regionów karpackich zgodnie z celami Unii Europejskiej na tle innych regionów europejskich, chcielibyśmy w szczególności podkreślić fakt, że:

- Karpaty mają strategiczne znaczenie dla Słowacji, a także dla innych państw członkowskich UE i spoza UE.
- Karpaty wymagają dobrze skoordynowanego podejścia do ochrony ekologii i różnorodności biologicznej.
- Karpaty mają wysoki i obiecujący potencjał gospodarczy.
- Terytorium Karpat jest znane z lokalnej specyfiki różnorodnych społeczności zamieszkujących ten obszar.
- Jednym z głównych celów powinien być rozwój podstawowych usług publicznych, w szczególności dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej i dostosowania społecznego, głównie ze względu na emigrację młodego pokolenia i starzenie się ludności.
- Promowanie założeń opinii Europejskiego Komitetu Regionów dot. Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat.
- Stworzenie współpracy między krajami, która wzmocni regiony i gminy makroregionu Karpackiego oraz uprości realizację wielu projektów rozwojowych.
- Inspirowanie się Makroregionalną Strategią Alpejską w zabezpieczaniu dotacji finansowych na wsparcie projektów i celów Strategii Karpackiej.

Niniejsze stanowisko opiera się głównie na następujących przesłankach:

- Istniejących strategiach przyjętych przez Unię Europejską.
- Opinii Europejskiego Komitetu Regionów dot. Makroregionalnej Strategii dla regionu Karpat.
- Wieloletnim doświadczeniu zdobytym podczas dotychczasowej współpracy.

Naszym głównym celem jest:

- Zintensyfikowanie działań oddolnych w celu poprawy pozycji instytucji krajowych i regionalnych ze wszystkich krajów karpackich.
- Wykorzystanie potencjału, jaki daje współpraca w Karpatach.

Za nieodłączną część opinii uważamy wsparcie wszystkich wysiłków niezbędnych do podjęcia wspólnej decyzji państw karpackich o stworzeniu instrumentów zrównoważonego rozwoju Karpat.

W imieniu SK8 podpis złożył:

Jozef Viskupič

Przewodniczący SK8

Wspólna rezolucja obwodów zakarpackiego, lwowskiego, iwano-frankińskiego i czerniowieckiego w sprawie poparcia utworzenia Europejskiej Makroregionalnej Strategii dla Regionu Karpackiego

Region Karpat, charakteryzujący się dużym potencjałem zasobów naturalnych i ważnym położeniem geopolitycznym, oryginalną historią i kulturą, atrakcyjnością turystyczną, ma duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego terytorium, które obejmuje, tj. dla obwodów zakarpackiego, lwowskiego, iwano-frankińskiego i czerniowieckiego.

Osiągnięcie stałego rozwoju tych obwodów, przyspieszenie wzrostu gospodarczego, zwiększenie ich konkurencyjności poprzez efektywne wykorzystanie istniejącego potencjału, tworzenie nowych miejsc pracy, poprawę zatrudnienia, efektywne wykorzystanie zasobów, zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego, ochronę środowiska zapewnia realizacja krajowej i regionalnych strategii rozwoju na lata 2021 - 2027.

Zrównoważenie rozwoju obwodów zakarpackiego, lwowskiego, iwano-frankińskiego i czerniowieckiego mają na celu zatwierdzona przez rząd koncepcja rozwoju terenów górskich Karpat ukraińskich oraz program rozwoju Regionu Karpat ukraińskich na lata 2020-2022.

Biorąc pod uwagę strategiczne znaczenie regionu Karpat dla rozwoju terytoriów Europy Środkowo-Wschodniej, uważamy, że wspólne szanse i wyzwania rozwojowe obszarów przygranicznych, położonych w Karpatach, powinny znaleźć odzwierciedlenie w kompleksowym dokumencie – Europejskiej Strategii Makroregionalnej dla Regionu Karpackiego, która stworzy warunki do wzmocnienia współpracy społeczno-gospodarczej i spójności terytorialnej, uwzględniając ich wyjątkowe zasoby i walory przyrodnicze, ekologiczne i kulturowe.

Zdając sobie sprawę ze znaczenia zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczności, zgodnie z celami strategicznymi państwa i europejskim kierunkiem geopolityki Ukrainy, obwody zakarpacki, lwowski, iwano-frankiński, czerniowiecki:

- popierają inicjatywę stworzenia Strategii Makroregionalnej dla regionu karpackiego;
- podkreślają, że Strategia Makroregionalna będzie uzupełnieniem i pozwoli skoordynować inne inicjatywy oraz istniejące na Ukrainie strategie, koncepcje, które są realizowane na różnych szczeblach władzy i mają na celu aktywizację i rozwój gospodarczy regionu Karpat przy zachowaniu walorów przyrodniczych;
- podkreślają znaczenie wdrażania zintegrowanych podejść do gospodarki wodnej w regionie Karpat, w tym poprawy stanu ekologicznego zbiorników wodnych, oczyszczania i regulacji koryt rzecznych oraz zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na środowisko regionu Karpat i ekosystemu jako całości;

- stwierdzają konieczność strategicznej wizji i koordynacji w regionie Karpat w celu rozwiązania problemów społecznych i poprawy jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie podstawowych usług publicznych, przede wszystkim dostępu do edukacji, zdrowia i przystosowania społecznego;
- wierzą, że partnerstwo w ramach Strategii Makroregionalnej Regionu Karpackiego zapewni efektywne wykorzystanie specyficznego endogenicznego potencjału terenów górskich oraz realizację wspólnych projektów na dużą skalę, które będą motorem dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego i współpracy transgranicznej;
- popierają opinię Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie strategii makroregionalnej dla Regionu Karpackiego (COR-2019-03425-00-00-AC-TRA), przyjętą w Brukseli w dn. 4 grudnia 2019 r.

Podkreślając znaczenie tworzenia narzędzi dla zrównoważonego rozwoju Regionu Karpackiego, stwierdzamy, że przedstawiciele lokalnych władz obwodu zakarpackiego, lwowskiego, iwano-frankińskiego i czerniowieckiego wspierają wszelkie wysiłki na rzecz intensyfikacji procesu zrównoważonego rozwoju Regionu Karpackiego i przyjęcia przez Unię Europejską Strategii makroregionalnej dla Regionu Karpackiego.

W imieniu Zakarpackiej Obwodowej Administracji Państwowej	W imieniu Lwowskiej Obwodowej Administracji Państwowej	W imieniu Iwano-Frankińskiej Obwodowej Administracji Państwowej	W imieniu Czerniowieckiej Obwodowej Administracji Państwowej
O. Petrov	M. Kozytskyi	W. Fedoriv	S. Osaczuk

4.11.2020 r.

RUMUNIA

PÓŁNOCNO-WSCHODNIA RADA ROZWOJU REGIONALNEGO

APEL

w sprawie wsparcia utworzenia Makroregionalnej Strategii dla regionu karpackiego

My, Marszałkowie Województw z Północno-Wschodniego Regionu Rumunii, spotkaliśmy się podczas sesji Północno-Wschodniej Rady Rozwoju Regionalnego w dniu 21 grudnia 2020 r. i omówiliśmy m.in. kroki podjęte na szczeblu międzynarodowym w celu przyjęcia Makrostrategii dla regionu Karpat.

Podkreślamy znaczenie rozwoju regionu karpackiego na tle innych regionów europejskich, zgodnie z celami Unii Europejskiej i zwracamy uwagę na następujące aspekty:

- region karpacki jest szczególnie ważnym obszarem geopolitycznym, w którym spotykają się strategiczne interesy o charakterze politycznym i gospodarczym Europy Zachodniej i Wschodniej. Po rozszerzeniu UE w 2004 r. znaczenie tego regionu wzrosło jeszcze bardziej, gdyż stał się on wschodnią granicą całej UE;

- znaczna część makroregionu karpackiego reprezentowana jest przez jedno z najbiedniejszych regionów w państwach członkowskich, w większości z nich PKB na mieszkańca nie przekracza 50% średniej unijnej (północno-wschodni region Rumunii znajduje się znacznie poniżej tego wskaźnika, zajmując 6 miejsce wśród najbiedniejszych regionów w UE). Potencjał rozwojowy tych regionów jest ograniczony przez ich peryferyjne położenie w stosunku do innych europejskich centrów rozwoju, a także przez słaby rozwój połączeń komunikacyjnych, ze względu na specyficzne warunki geograficzne, w tym górzyste ukształtowanie terenu, oraz bariery, jakie stanowią przez historycznie odziedziczone granice. Innym czynnikiem ograniczającym jest brak infrastruktury, wynikający z długiego okresu niewystarczających badań, jak również a także niedocenianie potencjału rozwojowego;

- Karpaty posiadają unikalne zasoby, takie jak: zasoby naturalne, unikalne wielokulturowe dziedzictwo, zasoby ludzkie i wspólną tożsamość społeczności górskich. Wszystko to stanowi doskonałą okazję do współpracy na rzecz dynamicznego, zrównoważonego i trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego tego regionu;

- Biorąc pod uwagę wysoki poziom bioróżnorodności i stan zachowania - wyjątkowy w Europie - ich środowiska naturalnego Karpaty mogą być uznane za centralny punkt dziedzictwa europejskiego, które wymaga dalszej ochrony w celu zachowania go dla przyszłych pokoleń, co oznacza poszukiwanie odpowiednich dróg rozwoju gospodarczego, tak aby dziedzictwo to pozostało zachowane i chronione;

- potencjał, jaki stanowią wielowiekowe relacje sąsiedzkie pomiędzy społecznościami w regionach karpackich oraz bogactwo kulturowe obszarów górskich, będące wynikiem krzyżowania się wpływów Wschodu i Zachodu, oraz wspólnych doświadczeń historycznych i tradycji pasterskich, jest dobrze znany. Innym niezwykle ważnym aspektem w regionie karpackim jest poszanowanie praw mniejszości etnicznych i zachowanie ich dziedzictwa kulturowego;

- Makroregion Karpacki obejmuje nie tylko państwa członkowskie UE, ale także również takie kraje jak Mołdawia, Serbia i Ukraina, co pozwala nie tylko na zwiększenie stopnia integracji pomiędzy krajami UE, ale także wpływa na kraje sąsiadujące, poprzez ich zaangażowanie w skonsolidowane relacje współpracy;

- tłumaczenie robocze -

- umieszczając Karpaty w centrum dokumentu strategicznego, Komisja Europejska mogłaby zwrócić uwagę na niedostatki tego obszaru i umożliwić rozwój wyjątkowego, wciąż niewykorzystanego potencjału całego makroregionu, koncentrując swoje działania na najważniejszych problemach i wyzwaniach horyzontalnych.

Podkreślamy znaczenie tworzenia instrumentów zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego i zapewniamy, że Północno-Wschodni Region Rozwoju Rumunii wspiera wysiłki zmierzające do przyspieszenia przyspieszenia tego procesu, jak również przyjęcia Makroregionalnej Strategii dla obszaru Karpat przez Unię Europejską.

Podpisali:

Marszałek Województwa Bacău

Valentin Ivancea

Marszałek Województwa Botoszany

Doina-Elena Federovici

Marszałek Województwa Jassy

Costel Alexe

Marszałek Województwa Neamț

Ionel Arsene

Marszałek Województwa Suczawa

Gheorghe Flutur

Marszałek Województwa Vaslui

Dumitru Buzatu

**Pytanie wymagające odpowiedzi na piśmie E-002880/2020/rev.1
do Komisji**

Art. 138 Regulaminu

Tomasz Piotr Poręba (ECR)

Przedmiot: Interpelacja dotycząca działań Komisji Europejskiej ws. inicjatywy utworzenia Strategii makroregionalnej dla obszaru Karpat

Na 137. sesji plenarnej w dniach 4–5 grudnia 2019 r. Europejski Komitet Regionów przyjął opinię „Strategia makroregionalna dla regionu Karpat” (COTER-VI/057, Dz.U. C 79 z 10.3.2020, s.13), w której wzywa Komisję Europejską do poparcia inicjatywy utworzenia kolejnej strategii makroregionalnej, ukierunkowanej na drugi co do wielkości obszar górski na kontynencie europejskim, jakim są Karpaty.

Opinia ta jest wyraźnym głosem przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych, którzy wskazują na potrzebę utworzenia strategii dla makroregionu Karpat, będącej narzędziem wspierającym rozwój tego strategicznie ważnego dla całej wspólnoty obszaru. Stanowi ona jednocześnie otwarcie na poziomie instytucji UE dyskusji na temat ustanowienia strategii makroregionalnej dla obszaru Karpat, co jest szczególnie ważne w kontekście prac nad nową perspektywą finansową 2021–2027.

Wobec wzrastającej roli współpracy terytorialnej objęcie wspólną strategią regionów i państw karpaccich daje możliwość wspólnego zaplanowania i prowadzenia działań, dostosowanych do szczególnych potrzeb i możliwości tego makroregionu.

Jakie działania podejmuje Komisja Europejska w stosunku do powyższej inicjatywy, mając na uwadze, iż makroregion Karpat obejmuje znaczą liczbę regionów o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego w UE, co wobec ryzyka kryzysu gospodarczego spowodowanego pandemią COVID-19 może stanowić trwałą barierę rozwojową tego obszaru i nasilenie zjawiska dywergencji regionów europejskich?

PL

E-002880/2020

**Odpowiedź udzielona przez komisarz Elisę Ferreirę
w imieniu Komisji Europejskiej
(17.7.2020)**

Komisja podjęła działania następcze i odpowiedziała na opinię Komitetu Regionów na temat Strategii makroregionalnej dla regionu Karpat (COR-2019-03425 – COTER-VI/057, 137. sesja plenarna, grudzień 2019 r.) w 89. sprawozdaniu dla Komitetu Regionów (s. 22–24)¹.

Komisja z zadowoleniem przyjmuje wszelkie inicjatywy na rzecz ściślejszej współpracy transgranicznej, jak również poparcie Komitetu dla strategii makroregionalnych jako takich.

Inicjatywa, jaką jest nowa strategia makroregionalna, to ważny krok, przy którym należy uwzględnić

¹<https://cor.europa.eu/en/our-work/Documents/Opinions/89th-Report-CoR-Follow-up-opinions-December-2019.pdf#search=89th%20report%20to%20the%20Committee%20of%20the%20Regions%20>

sprawozdanie Komisji dotyczące wartości dodanej strategii makroregionalnych² oraz konkluzje Rady³ w sprawie tego sprawozdania. W sprawozdaniu przedstawiono m.in. wniosek, że odpowiedzialność i zaangażowanie każdego z zainteresowanych krajów i regionów w perspektywie długoterminowej to niezbędne warunki stworzenia, stałego funkcjonowania i skutecznej realizacji strategii makroregionalnej⁴. We wrześniu 2018 r. Węgry, Polska i Słowacja podpisały Deklarację karpacką (*Declaration of Intent to Create the European Union Macro-Regional Strategy for the Carpathian Region*). Wciąż jednak nie przystąpiły do niej Czechy, Mołdawia, Rumunia i Serbia. Komisja jest gotowa odpowiedzieć na każdy — w pełni poparty przez państwa członkowskie — wniosek Rady, aby przeanalizować możliwości stwarzane przez nową strategię makroregionalną.

² COM(2013) 468 final.

³ Konkluzje Rady w sprawie wartości dodanej strategii makroregionalnych. Posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych, Luksemburg, 22 października 2013 r.
https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/139110.pdf

⁴ COM(2019) 21 final.

6. Posiedzenie Konferencji Stron Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat

DECYZJA COP6/2

Współpraca z władzami regionalnymi i lokalnymi oraz właściwymi zainteresowanymi stronami

Konferencja Stron

1. Zachęca Strony do promowania i wspierania wdrażania Konwencji Karpackiej we wszystkich sektorach na szczeblu regionalnym i lokalnym, aby w większym stopniu uwzględnić i przyczynić się do ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń zamieszkujących region Karpat;
2. Zachęca władze regionalne i lokalne oraz odpowiednie podmioty do aktywnego zaangażowania i udziału w procesie wdrażania Konwencji Karpackiej w celu wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za Konwencję i jej działania podejmowane w regionie karpackim;
3. Z zadowoleniem przyjmuje bieżącą współpracę z władzami regionalnymi w Karpatach, zwłaszcza z Województwem Podkarpackim w Polsce i Okręgiem Brasov w Rumunii oraz ich silne zaangażowanie w promowanie celów i działań Konwencji Karpackiej wśród społeczności lokalnych i zainteresowanych stron, a w związku z tym zachęca inne władze regionalne i lokalne do naśladowania tego dobrego przykładu współpracy;
4. Ponawia zalecenie dla Sekretariatu dotyczące opracowania projektów wspierających programy informacyjne skierowane do władz lokalnych i regionalnych, uniwersytetów i innych właściwych podmiotów w celu zwiększenia ich świadomości na temat znaczenia ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego oraz działań Konwencji, zwłaszcza w kontekście znaczenia różnorodności biologicznej dla dobrobytu ludzi i przyrody;
5. Z zadowoleniem odnosi się do II Karpackich Dni Dobrosąsiedztwa - Spotkania Regionów Karpackich zorganizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w dniach 8-10 sierpnia 2019 r. w Muczmem, w Polsce, a także do inicjatywy zorganizowania III konferencji w 2021 r., możliwie w połączeniu z Karpacką Konferencją Ministerialną, która odbędzie się w 2021 r. w Polsce, oraz zaprasza Strony i wszystkie zainteresowane podmioty do udziału w przyszłych spotkaniach promujących strategiczną współpracę krajów i regionów karpackich jako kluczowy czynnik zrównoważonego rozwoju Karpat.

DECYZJA COP6/3

Współpraca z Unią Europejską

Konferencja Stron

1. Z zadowoleniem przyjmuje i zachęca do dalszej merytorycznej współpracy z instytucjami i agencjami UE, w tym z Radą Unii Europejskiej, Komisją Europejską, zwłaszcza DG REGIO i DG ds. Środowiska, DG AGRI, DG DEVCO, Parlamentem Europejskim, Europejskim Komitetem Regionów oraz Europejską Agencją Ochrony Środowiska;

2. Podtrzymując poprzednie decyzje COP (DECYZJA COP1/13 ust. 7, DECYZJA COP2/11 ust. 12, DECYZJA COP3/10 ust. 5) zapraszające Unię Europejską do przystąpienia do Konwencji Karpackiej w charakterze Strony, zachęca Stronę do wspólnego zwrócenia się do instytucji UE o rozważenie przystąpienia do Konwencji Karpackiej, wyrażając przekonanie, że przystąpienie to przyczyni się do wspierania wdrażania Konwencji i dorobku prawnego UE na poziomie regionalnym i unijnym;
3. W związku z tym zachęca Stronę do wdrożenia Planu Działań dotyczącego przystąpienia UE do Konwencji Karpackiej, docenia aktywną rolę Sekretariatu w promowaniu tego procesu, zwłaszcza na poziomie UE, i zwraca się do Sekretariatu o dalsze ułatwienie tego procesu;
4. Zachęca Stronę do rozważenia wprowadzenia do Konwencji Karpackiej "Klauzuli Regionalnej Organizacji Integracji Gospodarczej", umożliwiającej UE stanie się Stroną Konwencji, oraz zwraca się do Sekretariatu o przeprowadzenie w tym celu konsultacji z Komisją Europejską;
5. Z zadowoleniem przyjmuje wsparcie udzielone przez członków Parlamentu Europejskiego w promowaniu Konwencji Karpackiej na różnych forach na szczeblu UE i zachęca do dalszego promowania Karpat oraz działań i inicjatyw istotnych dla regionu, w tym przystąpienia UE do Konwencji;
6. Doceniając interwencję Dyrektora Wykonawczego UNEP na spotkaniu wysokiego szczebla pomiędzy UNEP a Komisją Europejską w dniu 2 marca 2020 r., informującą Komisję Europejską o zamiarach Stron dotyczących przystąpienia UE do Konwencji Karpackiej, oraz zachęca UNEP do dalszego wspierania tego procesu na wysokim szczeblu;
7. Z zadowoleniem przyjmuje współpracę z Międzyregionalną Grupą "Karpaty" Europejskiego Komitetu Regionów (KR), której przewodniczy Marszałek Województwa Podkarpackiego, Polska, i zwraca się do Sekretariatu o kontynuowanie współpracy z Grupą "Karpaty" KR w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, wspierając zrównoważony rozwój regionu karpacciego;
8. Z zadowoleniem przyjmuje punkt 34 Opinii w sprawie Makroregionalnej strategii dla regionu Karpat przyjętej na 137. sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów w grudniu 2019 r., w którym uznano pozytywny wpływ Konwencji Karpackiej, znaczenie jej celów i ich zbieżność z priorytetami UE, wezwano Komisję Europejską do podjęcia działań na rzecz przystąpienia UE do tej Konwencji jako strony, a także zwrócono uwagę, że UE jest już stroną Konwencji Alpejskiej;
9. Z zadowoleniem przyjmuje trwającą współpracę z makroregionalnymi strategiami UE, zwłaszcza strategią UE dla regionu Dunaju (EUSDR) opartą na memorandumach o współpracy w odniesieniu do obszarów priorytetowych EUSDR (EUSDR PA1b "Mobilność i Kolej - Drogi - Powietrze", EUSDR PA2 "Zrównoważona energia", EUSDR PA4 "Jakość wody", EUSDR PA 05 "Zagrożenia dla środowiska" oraz EUSDR PA 06 " Bioróżnorodność i krajobraz") oraz zwraca się do Sekretariatu o dalsze ułatwienie tej współpracy i przyczynianie się do realizacji zrewidowanego planu działania EUSDR;

10. Odnotowuje postępy w tworzeniu Makroregionalnej Strategii dla Karpat, w szczególności pierwsze posiedzenie Karpackiej Rady Wykonawczej, które odbyło się w dniach 20-22 lutego 2020 r. w Zamku w Krasiczynie, na którym uzgodniono wspólne cele i dalsze kroki w kierunku przyjęcia Strategii, i w związku z tym zwraca się do Sekretariatu o dalsze śledzenie tego procesu;
11. Zwraca się do Sekretariatu o dalsze promowanie włączenia priorytetów karpackich do odpowiednich programów transnarodowych "Europejskiej Współpracy Terytorialnej" (w szczególności transnarodowego programu dla regionu Dunaju i programu Interreg Europa Środkowa) w nowych wieloletnich ramach finansowych na lata 2021-2027, a także do innych odpowiednich programów finansowania oraz wzywa Strony do promowania ustanowienia programu EWT (Europejska Współpraca terytorialna) poświęconego regionowi Karpat na poziomie UE;
12. Zwraca się do Stron, Sekretariatu i odpowiednich podmiotów o potraktowanie nowych wieloletnich ram finansowych (WRF) na okres 2021-2027 jako szansy na postęp we wdrażaniu Konwencji Karpackiej poprzez terminowe przygotowywanie propozycji projektów do odpowiednich zaproszeń do składania wniosków, odpowiadających na potrzeby i wyzwania regionu karpackiego, pozostając w zgodzie z zasadami polityki spójności i przyczyniając się do rozwoju regionalnego Europy;
13. Z zadowoleniem przyjmuje wsparcie udzielone przez rumuńską prezydentkę Rady Unii Europejskiej, trwającą od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r., w promowaniu Konwencji Karpackiej na szczeblu UE;
14. Z zadowoleniem przyjmuje nową strategię UE na rzecz różnorodności biologicznej na 2030 r. oraz trwające prace nad nową strategią leśną UE na okres po 2020 r. i zachęca Strony i odpowiednie podmioty do przyczynienia się do realizacji strategii UE poprzez wdrożenie Konwencji Karpackiej i jej celów;
15. Z zadowoleniem przyjmuje Europejski Zielony Ład, nową strategię wzrostu Unii Europejskiej, która jest odpowiedzią na kluczowe wyzwania związane z klimatem i środowiskiem.